

PIIRIÜLESE KOOSTÖÖ KÄSIRAAMAT

Sisukord

- 3 Sissejuhatus
- 5 Eessõna – Rohkem tähelepanu naabritele
Marianne Mikko
- 7 Piiriülene koostöö rahvusvaheliste suhete osana
Karmo Tüür
- 9 Ülevaade Euroopa Liidu Uuest Naabruspoliitikast
- 15 Projektijuhtimise baaskursus
Aivar Roop
- 23 Projektide hindamine ja rahastamine
Marika Tamm
- 25 Piiriülese koostöö rahastamine
- 29 Idavärava programmi tutvustus
- 31 Idavärava programmi liikmesriigid

Sissejuhatatus

Peipsi Koostöö Keskuse ja Eesti Euroopa Liikumise eestvedamisel käivitati sel aastal Idavärava nimeline programm, mille eesmärgiks on toetada piiriüleseid algatusi Euroopa Liidu ja tema idanaabrite vahel. Toetame algatusi, mis aitavad vähendada piiriäärsete alade majanduslikku mahajäämust keskustest ja tõstavad seal elavate inimeste soovi ise oma eluga paremini toime tulla, seda läbi koostöö inimestega teisel pool piiri.

Eesti astumisel Euroopa Liitu on meie välispiir muutunud ka Euroopa Liidu välispiiriks. Eesti valitsus on viimastel aastatel teinud katseid seada sisse varasemast asjalikumad valitsustevahelised suhted Venemaa, Ukraina ja Moldovaga. Sama oluline on, et koostöö areneks nende riikide kohalike omavalitsuste, mittetulundusühingute ja äriettevõtete vahel. Programm toetab ennekõike nn. rahvadiplomaatiliste suhete arengut, mis ei olene niivõrd ametlikest suhetest meie valitsuste vahel, vaid piiriladel elavate inimeste ja tegutsevate organisatsioonide soovist teha koostööd oma naabritega.

Miks on piiriülene koostöö oluline? Uus olukord Euroopa ja ka Eesti jaoks pärast 1. maid 2004. aastal, kus me elame demokraatlikus liidus 25 liikmesriigiga, on saavutatud läbi ühtse vastutuse ja kohustuse kõigi liikmesriikide heaolu eest. Eesti on saanud teel Euroopa Liidu ja NATO täisliikmelisuse poole suurel hulgal välisabi. On aeg asuda õpitut jagama nendega, kes on täna olukorras, kus Eesti oli viis, kümme või mõnel juhul 20 aastat tagasi - see on meie võimalus, aga ennekõike kohustus.

Ei Eesti ega ükski teine riik saa tänapäeva maailmas tegutseda täiesti iseseisvalt, nii mitmeski mõttes sõltume me otseselt oma naabritest. Naabrite majanduslik areng, keskkonnakaitse, sotsiaalne ja kultuuriline tegevus ei tunnista ammu riigipiire. Õeldakse, et me elame nn. üleilmses külas - sedavõrd sõltuvuses on info- ja massihävitusrelvade plahvatusliku arengu tulemusena maailma rahvad ja kogukonnad, kes võivad elada üksteisest kümnete tuhandete kilomeetrite kaugusel, rääkimata meie naaberriiikide rahvastest. Nii ei peatu näiteks metsatulekahjud, keskkonnareostus või kuritegevus riigipiiri ees ning raputavad ka lähemaid naabreid. Samuti ei ole ka

kultuur uuenenud multirahvuselises Euroopas enam pelgalt siseriiklik huvi ja tunnus.

Euroopa Liit on seadnud endale prioriteediks aidata kaasa ühendusega piirnevate riikide arengule läbi selleks käima lükatud Euroopa Naabruspoliitika, et viimased jõuaksid samale tasemele liikmesriikidega. Valitsustevaheline koostöö on üks vorm selle eesmärgi saavutamiseks, kuid oma panuse peavad selle poliitika rakendamiseks andma ka kodanikud. Idavärava programmi raames peame eriti vajalikuks toetada kontakte just kodanikuühendustega.

Idavärava programm teeb koostööd vabaihendustega Eestist, Venemaalt, Valgevenest, Moldovast ja Ukrainast, et luua tugev võrgustik edasiseks tegevuseks. Kui hetkel iseloomustab antud riike pigem tagasihoidlik omavaheline suhtlemine, siis loodava võrgustiku toel on tulevikus võimalik kergemini algatada idasuunalisi koostööprojekte ning leida sobivaid partnereid ühistegevuseks. Peipsi Koostöö Keskuse ja Eesti Euroopa Liikumise algatus on juba leidnud positiivset tagasisidet 2004. aasta augustis toimunud suvekooli näol, mis kinnitas nende riikide MTÜde, kohalike omavalitsuste ja uurimisasutuste valmisolekut vahetada kogemusi ning luua ühiseid projekte eesmärgiga arendada piiri-alade arengut ja inimeste heaolu.

Käesolev käsiraamat ongi abiks neile, kes on huvitatud piiriülesest koostööst, kuid ei oma selleks veel piisavalt kogemusi või teadmisi. Käsiraamatusse on koondatud mitmekülgse info, mille vastu peaks huvi tundma nii kodanikuühendused, kohalikud omavalitsused, esindusorganisatsioonid ning liidud, valitsusametnikud ja ettevõtjad, ühesõnaga kõik need, kel soov algatada mõni praktiline piiriülene tegevus.

Käsiraamat sisaldab nii praktilist kui teoreetilist informatsiooni piiriülesest koostööst. Peatükkide kaupa anname ülevaate piiriülese koostöö mõistetest, projektijuhtimisest ja rahastamisest. Samuti sisaldab kogumik informatsiooni Idavärava programmi kaasatud riikide peamiste statistiliste arvnäitajate kohta. Vahest jäävad ideed teostamata, sest ei leita ideed elluviimiseks sobivat koostööpartnerit. Käsiraamat aitab kaasa esimeste sammude astumisel, et luua sidemeid Eesti, Looke-Venemaa, Valgevene, Ukraina ja Moldova valdkondlike organisatsioonidega. Käsiraamatusse on kontaktorganisatsioonidena lisatud need, kes on lubanud aidata leida oma riigis koostööhuvilisi,

kui tekib küsimusi või huvi sobiva koostööpartneri leidmisel. Tegemist on kodanikuühendustega ja nende liitudega, kes on läbi viinud või planeerivad algatada rahvusvahelisi projekte ning kelle üheks eelistuseks on viia oma tegevusi ellu piiriülese koostöö raamides.

Idavärava meeskonna nimel soovime lugejale edu ja pealehakkamist piiriüleste projektide planeerimisel ja läbiviimisel. Usume, et käesolevast raamatust on Teile ja Teie organisatsioonile praktilist abi piiriüleseks koostööks ja saate siit positiivset motivatsiooni olla üks diplomaat rahva seast!

Rohkem tähelepanu naabritele

Marianne Mikko

Euroopa Parlamendi liige

Euroopa Parlamendi Moldova delegatsiooni esimees

Millal Te viimati oma naabrilt küsisite, kuidas tal läheb? Kuivõrd me üldse oma naabritega suhtleme? Need on küsimused, mida ma esitasin ühes auditooriumis Euroopa Liidu plusside ja miinuste üle väideldes. Minu meelest ei ole tähelepanelik ja hooliv suhtumine inimestesse meie ümber üksnes sotsiaaldemokraatide joon, vaid midagi väga euroopalikku.

Euroopa kiire areng möödunud aastatuhandel sai võimalikuks tänu sellele, et me olime huvitunud ümbritsevast ning avatud uutele ideedele. Ka tänapäeval peaks eurooplase sümbol olema reisimis-ja teadmishimuline, aktiivselt kogemusi vahetav inimene. Suletus ja introvertsus ei ole euroopalik.

Eelkirjeldatud inimliku tasandi suhtumised - avatus ning hoolivus - saavad kajastada ka poliitikas. Moldova, Valgevene, Venemaa ja Ukraina edukus demokraatia ja majanduse arendamisel on Euroopa Liidu liikmesriikidele sama tähtis kui igale korteriomaniikule head naabrid trepikojas.

Moldova, Valgevene, Venemaa ja Ukraina arengu toetamine, nende riikide elanike elujärje parandamine, stabiilsuse ja tulevikuusu toetamine on eelkõige uute liikmesriikide, sh Eesti, Läti ja Leedu moraalne kohus. Eelnimetatud riikide edukas areng ja lõimumine Läänega on seejuures ühe mündi kaks külge - need seonduvad üks-tüheselt. Kuid Moldova, Valgevene, Venemaa ja Ukraina areng ning Läänega lõimumine ei ole ainult moraali ja humanismi küsimus, see töötab ka selgelt mõdetavat vastastikust kasu.

Lääs võidab lõimumisest

SRÜ riike hästi tundev rahvusvaheliste suhete spetsialist, endine USA asevälisminister Ronald D. Asmus võttis hiljuti ajakirjas Diplomaatia sõna Ukraina Läänega lõimimise toetuseks. Tema sõnul soodustaks just see seni Euroopa südamaa kaitsmisele orienteeritud NATO suunamuutus, et vastata “21. sajandi tähtsaimale väljakutsele - laiemast Lähis-Idast alguse saanud ebastabiilsusele ja ähvardusele.” “Ukraina lõimumine mõjuks positiivselt, julgustavalt ja motiveerivalt Venemaa demokraatlikule opositsioonile..., annaks Läänele täiendavaid võimalusi oma mõju ja stabiilsuse laiendamiseks Kaukaasias, Kesk-Aasias ning isegi laiemas Lähis-Idas,” kirjutab Asmus.

Geograafiliselt on mõiste “Euroopa” aastasadu hõlmanud nii suurt osa Venemaast, Ukrainat, Valgevene, Moldovat kui ka Kaukaasia riike. Kuid poliitiliselt see piirkond vähemasti 50 aastat enamasti selle mõiste alla hästi ei mahu. Just seetõttu rääkis Asmust vajadusest “defineerida Euroopa avaramalt.” “Me peame tänapäeval maha pidama ja võitma intellektuaalse ja poliitilise lahingu avarama Euroopa definitsiooni nimel, mis kaasaks Ukraina,” ütles Asmus.

Ukraina olulisust ei saa alahinnata, kuid selline keskendumine kõige suuremale piirkonnale rüügile on väga ameerikalik. Eestlasena pean ma Lääne ja selle lähinaabrite lõimumise võtmeriigiks Moldovat. Seni on valitsusvastutuse teatetpulk Moldovas erakondade vahel rahumeelselt ja demokraatlikult vahetunud. Enne hiljutist meediavabaduse kitsendamist oli Moldova piirkonna pluralistlikemaid riike. Moldova on suhteliselt väike maa, seega paindlikum ning kergemini kaasatav ka täieõigusliku partnerina kõigisse Euroopa Liidu abiprogrammidesse.

Kui Euroopa Liidu liikmed aitavad Moldovat ja Moldova suudab edukalt lõimuda Läänega, siis pakub see riik olulist eeskujut kogu SRÜle, eriti aga oma naabrile Ukrainale. Moldova kiires arengus pole midagi võimatut, kui meenutame, et alles eelmisel kümnendil oli see riik jõukam lähiajal Euroopa Liidu lävepaku ületavast Rumeeniast.

Ja Moldoval on suurem stiimul lõimumiseks Läänega kui ühelgi teisel piirkonnale rüügil - Moldova vajab rahvusvahelist toetust oma julgeolekuprobleemide lahendamiseks veelgi enam kui hiljuti liitnud Küpros.

Mida pakub koostöö Euroopaga

Tänapäeva maailmas pakub tihedat koostööd Lääne Venemaale, Ukrainale, Moldovale ja Valgevenele eelkõige usaldusväärset. Usaldusväärsus on aga investeringute ja nende kaudu elanikkonna jõukuse kasvu eeltingimus. Enamik Venemaa ekspordist läheb juba praegu Euroopa Liitu ning edaspidi peaks liit kujunema olulisimaks kaubaturuks kõigile eelnimetatud maadele. Venemaa, Ukraina, Moldova ja Valgevene vajavad partnerlust Euroopaga ka oma julgeolekupoliitiliste huvide kaitseks.

Niisuguse partnerluse lõppsihiks peaks olema Euroopa Liidu ja NATO liikmestaatus. Võimalus arendada oma majandust Euroopa Liidu raha ja tihedama koostöö kaudu oli oluliseks stiimuliks demokraatia tugevdamisel ja majanduse reformimisel kõigis liikmesriikides - ka minu kodumaal, Eestis.

Enamike uute liikmesriikide kodanike esmamuljed liidust on head. 2004. aasta septembris tõusis Euroopa Liitu kuulumise pooldajate arv Eestis rekordilise 70 protsendini. Just Ida-Euroopa positiivne kogemus peab veenma Moldovat, Ukrainat ja Valgevenet Euroopa Liitu astumise kasulikkuses ja olulisuses.

Euroopa Liit omalt poolt saab elloetletud riikide arengule kaasa aidata pakkudes neist enamikule tulevast liikmestaatust, Venemaale aga tihedamat koostööd Venemaale. Jääb ju Venemaa oma suuruse tõttu vähemasti prognoositavas tulevikus Euroopa Liidust väljapoole. Demokraatia ja turumajanduse puudumise tõttu on praegu suurim kuristik aga Euroopa Liidu ja Valgevene vahel.

Koostöö vajab kodanike heakskiitu

Mis on eelkirjeldatud tulevikunägemusel pistmist piiriülese koostööga? Euroopa Liidu loomine näitas, kuidas tihedam majanduslik integratsioon, aktiivsem suhtlemine eri elanikekihtide vahel aitab lepitada Saksamaa ja Prantsusmaa vahelise sajanditepikkuse vaenu.

Piiriülene koostöö, vabatahtlike kontaktid on oluline usaldusväärse suhte tekkimiseks ühelt poolt Eesti, Läti ja Leedu ning teisalt Venemaa, Ukraina, Moldova ja Valgevene vahel. Kui viimatinimetatud riikidel on probleeme meedia- ja infovabadusega, siis võib piiriülesest koostööst kujuneda oluline tõese teabe kanal. Piiriülene koostöö võiks aidata kaasa kodanikuühiskonna tekkele ka Valgevenes.

Ja loomulikult on piiriäärsetele regioonidele kõigis riikides oluline, et piir ei oleks üksnes takistus- ja kontrolljoon, mis peletab inimesi eemale. Seda saab vältida üksnes sihtotstarbelise toetusega piiriülese koostöö arenguks.

Meie riigid vajavad lõimumiseks kodanike heakskiitu, aktiivne piiriülene suhtlemine aitab tekitada selleks vajalikku vastastikust usaldust. Kindlasti võivad piiriülesest koostööst aga eelkõige selles vahetult osalevad inimesed. Ma olen veendunud, et piiriülene koostöö pakub kõigile osalejatele majanduslikku kasu, kuid enamgi veel vaimse rikastumise võimalusi.

Piiriülene koostöö rahvusvaheliste suhete osana

Karmo Tüür

Piiriülest koostööd võib tõlgendada mitmeti. Esiteks on see lihtsalt vahend piiräärsete regioonide elujärje parandamiseks. Piiriäärsed alad on tihti sünonüüm perifeeriale, ressursse jätkub sinna alati vähe ja elukvaliteet on suhteliselt madalam kui metropolides. Et probleemid on tihti sarnased mõlemal pool piiri, siis võib nappide vahendite ühine kasutamine tuua kaasa olulise arengutõuke. Parim näide on siinkohal Tornio-Happanranta¹.

Kohalikku piiriülest koostööd saab vaadelda ka osana Euroopa Liidu juhitavast protsessist. Seda nii regionaalses tähenduses, mitmete piirkondlike algatuste rakendusliku osana (nt Põhjadimensioon) kui ka Euroopa Liidu ühise välis- ja jubeolekupoliitika (*CFSP* ehk *Common Foreign and Security Policy*) tegevmoõtmena.

Kolmandaks tuleb meele pidada, et siinsetest piirkondlikest arengutest on erilisel huvitatud ka USA. Nii on kunagise Põhja-Euroopa initsiatiivi (*NEI* ehk *Northern European Initiative*²) asemele tulnud USA poolt kureeritav uus koostööalgatus *e-PINE* (*Enhanced Partnership in Northern Europe*) ehk täiustatud partnerlus Põhja-Euroopas³.

Eesti-Vene piiri silmas pidades moodustavad olulisima rahvusvahelise raamistiku Euroopa Liidu erinevad raamprojektid, mille eelduseks on eelkõige piiriäärsete üksuste koordineeritud koostöö. Nii on üheks uuemaks ja kompleksseimaks algatuseks nn Uue naabruse poliitika (*New Neighbourhood Policy*)⁴. See on suunatud Euroopa Liidu välispiiri taha jäävate piirkondade kaasamisele läbi kõikvõimalike koostööinstrumentide ja piiriülene koostöö on nende hulgas üks olulisemaid.

Euroopa Liidule on oma uute naabrute käekäik väga oluline. Seda mitte nõ heast südamest, vaid lähtuvalt elementaarsetest rahvuslikest

huvidest (kui sellist väljendit üldse Euroopa Liidu suhtes saab kasutada). Uue naabruse kaasamine läbi erinevate koostöövõrgustike toob kaasa nende piirkondade elukvaliteedi tõusu, suurendades seega regionaalset stabiilsust eelkõige sotsiaalmajanduslikus mõttes. See on aga omakorda määrava tähtsusega aspekt, et vähendada ebasoovitavat survet Euroopa Liidu liikmesriikidele, seda alates näiteks migratsioonisurve vähendamiseks, illegaalse kaubanduse tõkestamiseks kuni ökoloogilise olukorra kontrollimiseni välja.

Taoliste ülesannete saavutamiseks vajalikku piiriülest koostööd on rõhutatud väga erinevatel tasanditel ja sellesisuliste algatuste toetamiseks on loodud hulgaliselt instrumente, olgu nimetatud kasvi PHARE-CBC, TACIS-CBC, INTERREG, CARDS ja MEDA⁵.

Piiriülest koostööd tuleb seega näha osana Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitikast⁶, mis võimaldab omakorda kõigil osapooltel olla üpris veendunud leidmaks oma põhjendatud initsiatiividele toetust.

¹ www.tornio.fi/tuli/matkailu/en/front.html

² www.isanet.org/noarchive/browning.html

³ www.state.gov/pler/rt/epinel

⁴ www.delrus.ccc.eu.int/en/news_179.htm

⁵ europa.eu.int/comm/external_relations/w27/1.htm

⁶ www.edc.nl.nl/eng/internet/extern.html#CFSP

⁷ www.ctc.ee/pub/peipsi_III/heiko_paabo.pdf

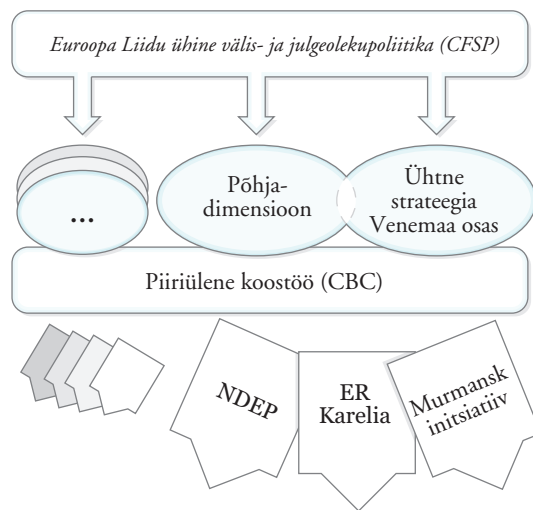

LISA 1

Piiriülese koostöö roll ELi ühises välis- ja julgeoleku poliitikas.

Käesolevalt skeemilt on näha, et piiriülene koostöö ei toimi mitte asjana iseeneses, vaid sellel on tugev ja olemuslik seos Euroopa Liidu nn suurte poliitikatega nagu näiteks ühine välis- ja julgeoleku poliitika.

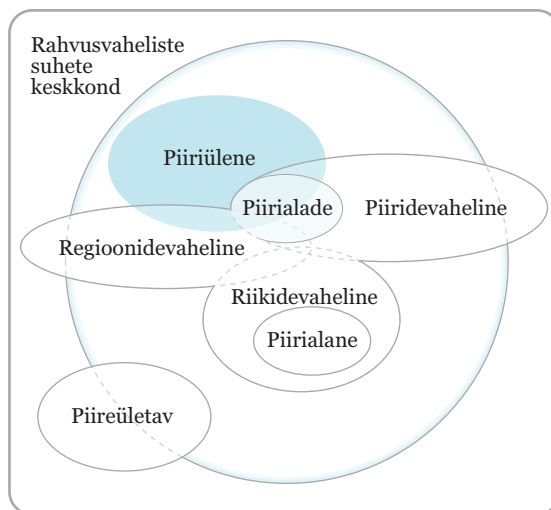
Suurimateks probleemideks piiriülese koostöö teel on aga potentsiaalsete osalejate (eelkõige kohalikud omavalitsused, aga ka äri- ja kolmas sektor) vähenenud teavitatus olemasolevatest rahvusvahelistest instrumentidest, mille abil oma algatusi ellu viia ning ka positiivse kogemuse puudumine.

LISA 2

Mõistekaart - Piiriülese koostöö asend teiste eelpooltoodud seletuses esinevate koostöövormide subtes.

Käesolev joonis võimaldab paremini mõtestada erinevate koostöövormide olemust ja nende vahelisi erinevusi ning kattuvusi rahvusvahelises tegevuses.

Piiriülese koostöö baasmõisted

Karmo Tüür

Piiriülene koostöö (ingl. k. cross-border cooperation) – kahel pool riigipiiri paiknevate regioonide, omavalitsuste, ettevõtete, institutsionaliseeritud huvigruppide ja indiviidide vaheline läbikäimine ning ühisaktioonid mingi ühise eesmärgi saavutamiseks.

Kõige tavalisem on majanduslik, kuid ka ökoloogiline, kultuuriline ja religioosne koostöö. Määrava tähtsusega on asjaolu, et tegu pole mitte valitsusasutuste, vaid valitsusväliste üksuste omavahelise koostööga. Teiseks, piiriülese koostööga võivad tegeleda ka piiriga vahetat kontakti mitteomavad üksused.

Näiteks sobivad nii Pihkva ja Tartu koostöö laevaihenduse taastamiseks kui ka Tallinna kompektivabriku ja Moskva kondiitritööstuse ühisettevõtte.

Piirialane koostöö (ingl. k. cooperation on the border) – riigipiiri küsimuses kahe või enama osapoole toimuv koostöö riiklikul tasandil.

Eesmärgid: piirialased läbirääkimised, piiriületuskorra kindlaksmääramine, viisarežiimi ja tollialased kokkulepped, ühisoperatsioonide korraldamine piiritsoonis, ühiste seiresüsteemide väljaarendamine jne.

Näiteks Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni piirvalveametnike ühisistungid, vastav Eesti-Vene ühiskomisjon.

Piirialade koostöö; ka piirilähine koostöö (ingl. k. cooperation of border regions) –kahe või enama osapoole vahetult mõlemal pool riigipiiri paiknevate omavalitsusüksuste koostöö tavaliselt majanduslikel, kultuurilistel või ökoloogilistel eesmärkidel.

Siia liigitub ka piiräärsete alade koostöö oma elanike ja ettevõtete omavahelise tihedama läbikäimise soodustamiseks. Erinevus piiriülesest koostööst on teatud institutsionaliseerituse olemasolu.

Näiteks Piirialade koostöö nõukogu, mis koordineerib Eesti, Läti, Vene ja Valgevene piiräärsete omavalitsuste suhteid.

Teine erinevus on koostöös subjektide range seotus piiräärse paiknemisega, samal ajal kui piiriülese koostöö alla mahub ka kaugemate üksuste interaktsioon.

Näiteks Tallinna ja Peterburi linnavalitsuste koostöö.

Piireületav koostöö (ingl. k. borderless cooperation) – kahe või enama osapoole riiklike või mitteriiklike struktuuride mittepoliitiline koostöö.

See mõiste ei ole tavaliselt seotud konkreetse piiriga, vaid teatud kindla suunitlusega organisatsioonide või gruppide laiemahaardelise koostööga ühise eesmärgi nimel.

Näiteks liikumine «Arstid ilma piirideta».

Regioonidevaheline koostöö (ingl. k. interregional cooperation) – erinevate regioonide omavaheline koostöö.

Võib osaliselt kattuda ka piiriülese koostöö mõistega, kuid tegu võib olla ka hoopis kaugete alade, näiteks Lõuna-Taani ja Lõuna-Eesti vahelise põllumajandusliku koostööga.

Regionaalne koostöö (ingl. k. regional cooperation): kõige laiem mõiste, mis hõlmab paljusid valdkondi piiräärsete alade mitmepoolsest koostööst alates suurte ja mitmeid riike haaravate koostöövõrgustikeni.

Kattub puhuti ka piirialade koostöö mõistega, kuid erinevus on formaliseeritud ja institutsionaliseeritud raamistiku olemasolus ning regulaarse aruandluse moods.

Parim näide on viimasel ajal üha enam aktuaalsemaks muutunud Eurooregioonid.

Piiridevaheline koostöö või regioonide vaheline piiriülene koostöö (ingl. k. interregional cross-border cooperation).

Üha suureneva tähelepanu tõttu piiriülesele koostööle ja piirialade arengule on tekkinud ridamisi kontakte eri piirkondade piiriäärsete kogukondade, omavalitsuste ja temaatikat uurivate institutsioonide vahel.

Parim näide on tõhus koostöö Eesti-Vene ja Taani-Saksa piiriülese koostöö küsimustega tegelevate ringkondade vahel.

Riikidevaheline koostöö – kahe või enama riigi omavaheline koostöö erinevates küsimustes.

Mõiste on siia loetellu lisatud vaid selleks, et näidata erinevust piiriülese koostööga. Nii näiteks kuulub linnavalitsuste (Tallinna ja Moskva, aga ka Võru ja Pihkva) omavahelised kontaktid piiriülese, kuid Kremli ja Toompea vahel toimuvad läbirääkimised hoopis riikidevahelise koostöö valda.

Euroopa Liidu Naabruspoliitika

(ENP ehk European Neighbourhood Policy)

Euroopa Liidu naabruspoliitika (ENP) eesmärk on tugevdada Euroopa Liiduga piirnevate riikide võimekust, stabiilsust ja heaolu. Uus poliitika aitab vähendada laienenud Euroopa ja tema naabrite vahelisi suuri erisusi ja pakub piiri riikidele suuremat võimalust osaleda Euroopa Liidu protsessides läbi poliitilise, majandusliku ja kultuurilise koostöö.

Euroopa Liidu naabruspoliitika eristub küll potentsiaalsest liikmestaatusest, kuid pakub naabritele eristuvaid õigusi. Vastastikkused õigused ja kohustused peavad mahtuma seaduslikesse raamidesse ning järgima häid valitsemistavasid, inimõigusi (sh vähemuste õigusi), vaba turumajanduse reegleid, säästvat arengut ja soodustama heanaaberlikke suhteid.

Euroopa Liidu naabruspoliitika seab vastastikku heakskiidetud tegevusplaani raames konkreetseid prioriteetidid ja tegevused, mis kohalduvad järgmistele valdkondadele: poliitiline dialoog ja reformid; turg ja meetmed partnerite osalemiseks Euroopa Liidu ühisel siseturul; seadusandlus; energia, transport, infoühiskond, keskkond, teadus ja innovatsioon; sotsiaalpoliitika ja inimese tasandil suhtlemine.

Euroopa Komisjon esitles uue poliitika raamistikku 12. mail 2004. Selle alusdokumendid kirjeldavad ära raamistiku, mis alustel uus poliitika ja regionaalne koostöö toimivad. Strategia kirjeldab ka koostöö rahalise toetuse aspekte ja toob välja Euroopa Naabrusinstrumendi (ENI) raamistiku, mis hakkab piiriülestele koostöödele alates 2007. aastast reguleerima.

Uus naabruspoliitika toimib läbi piiriülese ja transnatsionaalse koostöö. Euroopa Liidu eesmärk pole luua uue poliitika elluviimiseks uusi institutsionaalseid vorme. Pigem nähakse vajadust soodustada endiste üksuste tegevust. Idasuunalisel koostööl on olulised institutsionaalsed partnerid Euroopa Nõukogu, Läänemeremaade Nõukogu, Kesk-Euroopa Initsiatiiv (CEI) ja Musta Mere Majanduskoostöö (BSEC). Naabruspoliitika lõunasuunaline tegevus

lähtub eelkõige Barcelona protsessist ja Euro-Vahemeremaade Koostööst.

Idanaabritest hõlmab poliitika Ukrainat, Valgevenet ja Moldovat. Hetkel ei laiene poliitika täishüved Valgevenele seal kehtivast autoritaarsest poliitilisest süsteemist tulenevalt. Euroopa Liit sõlmib partnerlikud suhted Valgevenega siis, kui riigis on pandud alus demokraatlikule valitsemisele koos vabade valimistega. Ka Venemaa pole otseselt naabruspoliitika sihtriigiks, kuid Euroopa Liidu ja Venemaa vahel on loodud erisidemed. Venemaal on siiski võimalik saada finantstoetust naabruspoliitikaga seotud rahaliste instrumentide kaudu.

Lõunanaabreist on naabruspoliitika suunatud Barcelona protsessiga seotud riikidele, nagu Alžeeria, Egiptus, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Liibüa, Maroko, Süüria, Tuneesia ja Palestiina omavalitsus.

Alates 2004. aasta juunist kuuluvad naabruspoliitika adressaatide hulka ka Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusia.

Ülevaate koostamisel on kasutatud Euroopa Liidu koduleheküljel (europa.eu.int) asuvaid materjale.

Internetiallikad

Euroopa Liidu server
europa.eu.int

Euroopa Liidu Naabruspoliitika
kodulehekül
europa.eu.int/comm/world/enp

Euroopa Liidu laienemise kodulehekül
europa.eu.int/comm/enlargement

Euroopa Komisjoni kodulehekül
europa.eu.int/comm

Euroopa Noorteportaal
europa.eu.int/youth

Euroopa Liidu institutsioonid

Euroopa Parlament Brüsselis
www.europarl.eu.int
Rue Wiertz
B-1047 Brüssel
Belgia
Tel: (32-2) 284 21 11
Faks: (32-2) 284 69 74, (32-2) 230 69 33

Euroopa Parlament Strasbourgis
Allée du Printemps
B.P. 1024/F
F-67070 Strasbourg Cedex
Prantsusmaa
Tel: (33) (0)3 88 17 40 01
Faks: (33) (0)3 88 25 65 01

Euroopa Parlament Luxembourgis
Plateau du Kirchberg
B.P. 1601
L-2929 Luxembourg
Luxembourg
Tel: (352) 43 00-1
Faks: (352) 43 00 294 94,
(352) 43 00 293 93

Euroopa Parlamendi Infobüroo Eestis
Šveitsi Maja
Roosikrantsi 11
10119 Tallinn
Eesti
Tel: (372) 6 67 63 20
Faks: (372) 6 67 63 22
E-post: eptallinn@europarl.eu.int

Euroopa Parlamendi Infobüroo Lätis
<http://www.europarl.lv>
Basteja Boulevard, 14
1050 Riga
Läti
Tel: (371) 7 22 51 77
Faks: (371) 7 22 30 63
E-post: epriga@europarl.eu.int

Euroopa Parlamendi Infobüroo Leedus
Naugarduko, 10
2001 Vilnius
Leedu
Tel (370) 52 61 92 20
Faks: 52 61 98 28
E-post: epvilnius@europarl.eu.int

Euroopa Nõukogu
www.coe.int
Avenue de l'Europe
67075 Strasbourg Cedex
Prantsusmaa
Tel. (33) (0)3 88 41 20 00

Euroopa Nõukogu Infokeskus
Tel. +33 (0)3 88 41 20 33
Fax +33 (0)3 88 41 27 45
Email : infopoint@coe.int

Regionaalse ja piiriülese koostööga seotud institutsioonid ning organisatsioonid

Regioonide komitee

www.cor.eu.int

Rue Belliard, 101
B - 1040 Brüssel
Belgia
Tel.: (32-2) 282 2211
Faks: (32-2) 282 2325

Euroopa Omavalitsuste ja Regioonide Nõukogu

www.ccre.org

22 Rue d'Arlon
1050 Brüssel
Belgia
Tel : (32-2) 511 74 77
Fax : (32-2) 511 09 49
E-post : cemr@ccre.org

Eurocities

www.eurocities.org

18 Square de Meeûs
B-1050 Brüssel
Belgia
Tel: (32) 2 552 0888
Faks: (32) 2 552 0889
E-post: info@eurocities.be

Euroopa Piirilade Assotsiatsioon (Association of European Border Regions, AEBR)

www.aebr.net

Sekretariaat/ Secretariat general
Enscheder Str. 362
D-48599 Gronau
Tel: (49) 2562 70219
Faks: (49) 2562 70259
E-post: info@aebr.net

Euroopa Regioonide Assamblee (Assembly of European Regions)

Assemblée des Régions d'Europe
www.are-regions-europe.org
Bureaux Europe
20, Place des Halles
F-67000 STRASBOURG
Prantsusmaa
Tel: (33) 3 88 22 07 07
Faks: (33) 3 88 75 67 19
E-post: secretariat@a-e-r.org

Läänemeremaade Nõukogu (Council of Baltic Sea States)

www.cbss.st

Strömsborg
P.O. Box 2010
103 11 Stockholm
Rootsi
Tel: (468) 440 19 20
Faks: (468) 440 19 44
E-post: cbss@cbss.st

Ida-Lääne Instituut (EastWest Institute)

www.iews.org

Brüsseli kontor

95 Avenue Milcamps
1030, Brussels,
Belgia
Tel: 32 2 743 4610
Faks: 32 2 743 4639
Email: brussels@ewi.info

Moskva kontor

Tverskaya Street 24/2.
II sissekäik, 5. korrus
103050 Moskva
Venemaa
Tel: 7 095 299 7577
Faks: 7 095 209 2665
E-post: moscow@ewi.info

Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomitee

www.esc.eu.int

EXLINEA Projekt

www.exlinea.org

Dr. James W. Scott

Projekti koordinaator
Free University of Berlin
Malteserstr. 74-100, Haus
12249 Berlin
Saksamaa
Tel: (49-30) 83870201
Faks: (49-30) 76706435
E-post: jscott@geog.fu-berlin.de

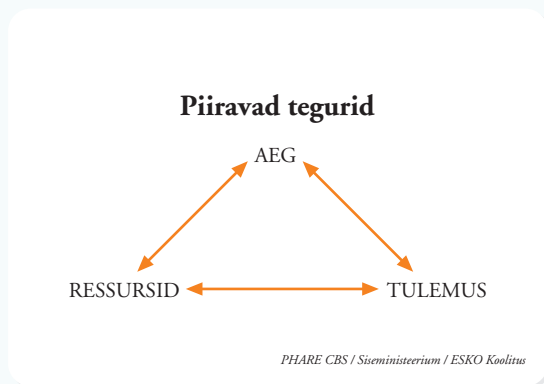

Projekti planeerimine, elluviimine ja hindamine

Aivar Roop

Sissejuhatus

Projekt on tegevuste kogum, mida seob teatud ajaperiood ja mida viiakse ellu ainulaadse tulemuse saavutamiseks – tavaliselt on selleks püsiv kvalitatiivne muutus, uus teenus või toode. Mitte kõik eesmärgistatud tegevused pole projektid. Projekti iseloomustavad kolm piiravat tegurit: aeg, ressurss ja tulemus.

Aeg. Projekt toimub kindla aja jooksul. Sel on konkreetne algus ja lõpp, mis määratleb tulemuste saavutamiseks antud ajavahemiku.

Ressurss. Projekti käsutuses on eelnevalt kokkulepitud ressurss, mille väärtus on rahaliselt mõõdetav ja mis moodustab projekti eelarve. Ressurssiks võivad olla nii inimesed, töövahendid, ruumid kui ka muud materiaalsed väärtused.

Tulemus. Projekti oodatav tulemus on kolmas tegur, mis määratleb

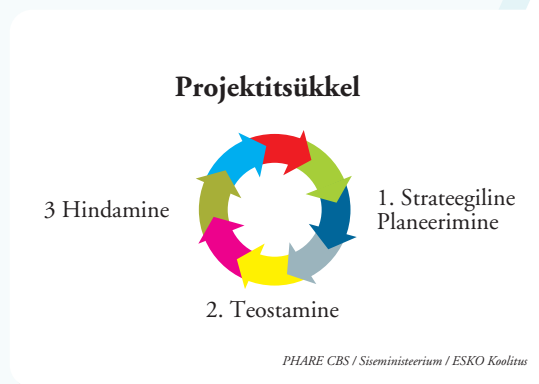
projekti piirid. Tulemust kirjeldatakse eesmärkide ja väljundite kaudu. Kirjeldus peab olema võimalikult täpne, sisaldama nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid näitajaid, milleni projekti teostamise kaudu tahetakse jõuda.

Projektitsükkel

Projektitsükli meetod on üks levinuimaid süsteemseid meetodeid (abivahendeid) hea projektiplaani koostamiseks, kuid selle kasutamiseks on vaja eelteadmisi. Projektitsükli juhtimise metoodika võeti esmakordselt kasutusse 1960ndate alguses Maailmapanga projektide planeerimisel. Erinevates variatsioonides kasutavad projektitsükli juhtimist kõik suuremad arendusprojektide rahastavad organisatsioonid, sealhulgas ka Euroopa Komisjon. Projektitsükli meetod ja selle alustaladeks olevad tehnikad nagu sidusgruppide analüüs, probleemi- ja eesmärgipuu, loogiline maatriks jne on suurepärased abivahendid projektide kavandamiseks ja juhtimiseks. Projektitsükli peamine eelis seisneb süsteemsuses. Otsuste tegemine on muudetud lihtsamaks, sest iga faas ja etapp on järgneva loogiliselt seotud. See võimaldab paindlikult reageerida muutustele projekti keskkonnas.

Projektitsükkel on omavahel seostatud tegevuste jada, mis jaguneb kolmeks faasiks:

- (1) strateegiline planeerimine
- (2) teostamine
- (3) hindamine

Projektitsükli faasid võimaldavad projekte arendada süsteemselt, pidades konsultatsioone kõikide asjasse puutuvate sidusgruppidega.

Projektitsükli iga faasi ja etapi lõpuks defineeritakse olulised järeldused ja otsused, lisainfo hankimise vajadused ning konkreetsed tulemused. Faasid on progresseeruvad, mis tähendab, et enne järgmise faasi algust peab eelmine faas olema lõpetatud. Nii on võimalik tuvastada algselt ettenägematuid probleeme ja küsimusi, kaaluda läbi nende mõju järgmiste faaside jaoks ja vastavalt sellele tegutseda. Projektitsükli meetod on vaid üks viis oma projektile plaani koostada. Meetodi kasutamiseks soovitatakse läbida vastav koolitus või tutvuda põhjalikult meetodit seletava õppematerjaliga, mille kohta leiab viiteid käesoleva peatüki lõpus.

Projektiplaani koostamine

Käesolev juhendmaterjal keskendub projekti käigus kavandatavate tegevuste ja soovitatavate eesmärkideni jõudmise strateegilisele planeerimisele, vähem elluviimisele ja hindamisele, sest see on kõige tähtsam osa eduka projekti elluviimisel. Strateegilise planeerimise etapi väljund on projektiplaani, millest lähemalt allpool juttu tuleb.

Milleks me projektiplaani vajame?

Projekti õnnestumine sõltub otseselt plaani ja oskustest, tööst, hoolsusest ja ajast, mida ta planeerimisele kulutab. Projekti planeerimise käigus luuakse konkreetne mudel, millega kirjeldatakse tulemuseni jõudmiseks vajalikud tegevused ja ressursid. Planeerimise peamine eesmärk on luua kõikehõlmav ülevaade kogu projektist.

Loodud projektiplaani peab võimaldama:

- (1) jaotada projekti ressursse
- (2) vältida üle- ja alakoormust
- (3) tagada ühtlane töötempo kogu projekti jooksul
- (4) teadvustada kriitiliste tööde olemasolu
- (5) ennetada riske
- (6) valitseda tegevusvaldkonnas toimuvaid muutusi

Väiksemate projektide korral jäetakse mõnikord planeerimise etapp vahele, kuna ideede genereerimise, arendamise ja eeluuringu saadud algandmete põhjal siirdutakse kohe teostamise etappi. Selliste projektide õnnestumine on aga seotud suurte riskidega, sest alles planeerimise käigus pannakse täpselt paika, mida, millal ja kuidas peab tegema. Sealjuures määratletakse ära kõik ülesanded ja püstitatud eesmärkide täitmiseks vaja minevad ressursid.

Planeerimise tulemusena valmiv projektiplaani peab olema

süsteemiline ja loogiline esitus projekti sisust ja vajaminevast panusest (raha, aeg, tehnoloogia jne). Esitus peaks olema lakooniline, selge ja üheselt mõistetav. Plaani peab olema koostatud nii, et ükskõik kes seda loeb, saaks projektist õige ettekujutuse.

Plaani detailsus ja rõhuasetused sõltuvad eelkõige sellest, kellele see plaani on suunatud. Potentsiaalsete finantseerijate jaoks koostatud plaani on kindlasti teistsuguse rõhuasetusega kui projektorganisatsioonile töövahendiks mõeldud plaani. Seetõttu tuleb plaani koostamisel silmas pidada selle tulevase kasutaja vajadusi ja nõudeid.

Projektiplaani võib olla:

- (1) juhtrühmale otsuse tegemise aluseks ja toeks
- (2) projektijuhile töö juhtimise vahendiks
- (3) juhtrühmale ja projektijuhile projekti edenemise kontrolli aluseks
- (4) arhiivmaterjaliks, mis jääb järgmistele projektidele toeks ja taustinformatsiooniks või siis lihtsalt teavituse vahendiks

Loodud projektiplaani kasutatakse edasise tegevuse kavandamise alusena projekti teostamise etapis. Niimoodi saab paremini arvestada nende asjaolude ja muutustega, mida planeerimise etapis ette ei suudetud näha. Hea projektiplaani on paindlik, mis tähendab, et vastavalt projekti keskkonna muutustele seda on võimalik muuta.

Milline võiks olla projektiplaani ülesehitus?

Olenemata projekti iseloomust, rahastajast ja plaani tulevastest kasutajatest on plaani ülesehitus üldjoontes alati sama. Erinevusi võib esineda küll teatud osade järjekorras ja terminoloogias, kuid projektiplaani põhistruktuur on arenenud peaaegu standardiks.

Projekti plaani koosneb tavaliselt järgmistest osadest:

- (1) nimi
- (2) taustainfo
- (3) eesmärk
- (4) sihtrühm
- (5) tegevuskava
- (6) teostamiseks vajalikud ressursid
- (7) rahastamine
- (8) juhtimise ja elluviimise organisatsioon

- (9) oodatavad tulemused
- (10) edukuse kirjeldus
- (11) riskid

Selles põhiskeemis võib projekti iseloomule ja rahastavale institutsioonile vastavalt olla tehtud muudatusi ja täiendusi. Seega sõltub konkreetse taotluse ja projektiplaani vorm esitamiskohast. Üks osa rahastajatest on loonud spetsiaalsed taotlusblanketid või vormid, teised annavad ette vaid projektiplaani kondikava ja kolmandatele võib oma taotluse esitada vabas vormis. Viimasel juhul on projektiplaani koostamine kõige raskem. Vaatamata vormide erinevustele tahavad rahastajad siiski vastuseid samadele küsimustele. Need üksteist põhiküsimust on eespool ka ära toodud. Samuti võib need punktid võtta alati aluseks vabas vormis taotluste esitamisel. Üldise tendentsina aga väheneb järjest nende institutsioonide hulk, kes lasevad projektitaotlust nn vabalt kirjutada. Enamikul juhtudel kasutatakse siiski spetsiaalseid vorme, mis kergendavad oluliselt projektiplaani koostamist.

Iga projekti plaani lõpus esitatakse tavaliselt lisadena:

- (1) skeemid (nt projektiorganisatsiooni skeem)
- (2) graafikud (nt ajagraafik)
- (3) hinnapakumised
- (4) toetus- ning garantiikirjad
- (5) eelarve
- (6) projektis osalejate CV-d
- (7) lepingud allhankijatega jms

Kuidas koostada projektiplaani?

Projektiplaani ei ole ideaalset pikkust või mahtu. Siin kehtib printsiip, et nii pikk kui vajalik ja nii lühike kui võimalik. Lihtsama projekti võib ära kirjeldada kolmel kuni neljal leheküljel. Keerulisema projekti korral ei pruugi aga isegi paarisaja leheküljelises plaanis kõik vajalik kirjas olla. Suuremate projektide korral on reeglina ka pikemad ja mahukamad projektiplaani ning nende koostamine on keerulisem. Projektiplaani koostamine võib, kuid ei pea järgima üks-üheselt projekti ülesehitust. Lihtsam ja kergem on plaani koostada siis, kui enda jaoks on tehtud projekti lühikokkuvõte, mis peaks sisaldama projekti 1) nime, 2) peaesmärki, 3) põhietappe, 4) vahendite vajadust ja 5) orienteeruvat ajalist kestvust. Kõik see võiks mahtuda

ühele A4 lehele. Projektiplaani koostades aitab lühikokkuvõte jälgida seda, et ei muututaks liiga üldsõnaliseks või üksikasjalikuks. See on nagu majakas, mis peaks meid hoidma õigel kursil. Järgnevalt on ära toodud see, mida tuleks tähele panna projektiplaani erinevate alalõikude formuleerimisel.

Nimi. See, kuidas me oma projekti nimetame, ei ole sugugi väikese tähtsusega. Hästi läbimõeldud nimetus võib olulisel määral kavandatava projekti edukust mõjutada. *Projekti pealkiri peaks vastama sisule ja olema konkreetne.* Väga hästi formuleeritud projekti pealkiri näitab ära projekti toimumise koha, iseloomu ja ulatuse. Näiteks pealkiri «Veeturismi arendamine» ütleb küll ära, mida tehakse, kuid jätab lahti projekti ulatuse. «Veeturismi arendamisvõimaluste analüüs Pärnu maakonnas» aga määratleb ka piirkonna ehk maastaabi ja täpsustab oluliselt projekti sisu. Mitmest lausest koosnevad pealkirjad on kohmakad ja raskelt mõistetavad – neid tuleks vältida.

Taustainfo. Selles alalõigus peaks olema välja toodud põhjused, miks antud projekti soovitakse käivitada. Eelkõige tuleb sõnastada põhiprobleem, mida soovitakse projekti ellu viies kõrvaldada või leevendada. Väga hea on, kui taustainfos on ära toodud numbrilised näitajaid: olgu see siis mingi statistiline analüüs, küsitluse tulemuse kokkuvõte vms. Siia ei ole mõtet kirjutada selliseid andmeid, mis projekti põhiprobleemi vaid kaudselt puudutavad. See ei anna projektiplaani midagi juurde ja võib projekti põhjendatuse hoopis fookusest välja viia. Materjal tuleb esitada nii lühidalt kui võimalik ja kui on soov kasutada täistekste, siis tuleks need panna lisdessesse.

Eesmärk. Projekti elluviimisega võib kõrvaldada mitmeid erinevaid probleeme. Seega on võimalik projektile püstitada mitmeid erinevaid eesmärke. Tuleb aga vahet teha üldisel eesmärgil ja otsesel eesmärgidel. Üldine eesmärk tuleneb sellest probleemist, mille kõrvaldamiseks tahetakse projekt käivitada. Üldjuhul aitab projekt kaasa kogu probleemi osalise lahendusele. Otsesed eesmärgid tulenevad aga probleemi ühest või mitmest spetsiifilisest osast, mida antud projekt otseselt kõrvaldab või leevendab. Projekti eesmärk peab olema mõõdetav, ajastatud, reaalne, ja kvaliteediaspekti silmas pidav.

Sihtrühm, kasusaajad ja sidusrühmad. Projektil võib olla üks või mitu sihtrühma, kellele on antud tegevus suunatud. Kasusaajad on üksikisikud või grupid, kelle olukord paraneb tänu projekti väljunditele (mõningatel juhtudel saab sihtrühma ja kasusaajaid

käsitleda ühe rühmana). Sihtrühm ja/või kasusaajad võivad olla kohalikud elanikud, ettevõtjad, turistid, mingi piirkonna noored jne. Sidusrühmad on üksikisikud või grupid, kellele projekti läbiviijad otsest mõju ei avaldada, kuid kellel on otsene või kaudne huvi/mõju projekti tegevuste või lõpptulemuste suhtes (nt poliitikud). Projektiplaani selles alalõigus tuleb võimalikult konkreetselt ja täpselt kirjeldada neid, kellele antud projekti lõpptulem on mõeldud.

Tegevuskava. Sellel alajaotusel on projektiplaanis sageli otsustav tähtsus projekti rahastaja jaoks. Siin tuleb ära näidata see, kuidas kavatakse eesmärkideni jõuda. Kõige õigem on esitada tegevuskava konkreetsete tegevuste loeteluna kas ajalisel või loogilisel järjestusel. Soovitav oleks tekitada tegevuste hierarhiline struktuur, nimetada peategevused ja nende alategevused. See alajaotus ei ole mõeldud põhjendusteks, miks ja milleks midagi tehakse. Seda on tehtud juba teistes alajaotustes. Vältida tuleks ka paljusõnalisust ja kordamisi.

Teostamiseks vajalikud ressursid. Siin tuleks kirjeldada valdkonniti kõiki projekti läbiviimiseks vajalikke ressursse – oskusteave, inimesed, materiaalsed vahendid, tehnika, puhas loodus, korralik infrastruktuur jne. Seda alajaotust koostades tuleks pidevalt mõelda sellele, kas kirjeldatud ressurssidest piisab eesmärkide saavutamiseks.

Rahastamine. See alajaotus ei ole projekti eelarve. Siin tuleks kirja panna, kas on võetud mingeid hinnapakumisi, peetud allhankijatega eelläbirääkimisi, mis osas kavatakse projekti finantseerida omavahenditest ja kust kavatakse leida või on leitud kaasfinantseerimist. Kui keegi on teinud juba kaasfinantseerimise otsuse, siis tuleb see kindlasti ära märkida. Hinnapakumised, garantiikirjad kaasfinantseerimise osas, kavatsuste protokollid jms dokumendid tuleb panna projekti lisadesse.

Juhtimise ja elluviimise organisatsioon. See alalõik peab andma ettekujutuse sellest, kuidas on üles ehitatud projekti juhtimine. Ära tuleb näidata, kes kuuluvad ajutisse projektorganisatsiooni ja millised on nende rollid antud projektis. Hea oleks välja tuua ka see, kui suur on ühe või teise projektgrupi liikme ajaline panus projekti ehk mitme töötunni, nädala või kuuga on arvestatud ühe või teise osaleja korral.

Oodatavad tulemused. Oodatavad tulemused tuleb sarnaselt eesmärkidega esitada tähtsuse järjekorras ja võimaluse korral konkreetsete arvudena. Olgu selleks siis kas protsent sihtrühmast,

suurenev külastajate arv, oodatud investeeringute suurenemine vms. Nagu teistegi alalõikude juures tuleb ka siin jälgida seda, et ressursid ja aeg oleks plaanitava tulemusega kooskõlas ning tulemus ise seoses eesmärgiga. Nagu eesmärkidegi korral ei maksaks siin üle pingutada oodatavate tulemuste kirjeldamisega. Projekti kavandi kvaliteedile mõjub oodatavate tulemuste ülepaisutamine negatiivselt. Tulemused, mida siin alalõigus kirjeldatakse, peavad vastama püstitatud eesmärkidele. Seetõttu tuleb vastavates alalõikudes kontrollida, kas ikka igale püstitatud eesmärgile vastab oma oodatav tulemus.

Edukuse kirjeldus. Siin tuleks kirjeldada vabas vormis seda, millisel juhul on antud projekt edukas. Kas projekti edu seisneb konkreetsete eesmärkide täitmisel, mingite tulemusteni jõudmisel pärast projekti lõppu või hoiakute ja suhtumiste muutumises vms.

Riskid. Iga projektiplaani juurde kuulub kindlasti ka riskide analüüs. Siin tuleks välja tuua kõik olulisemad riskifaktorid. Kõikide suurte riskide korral tuleks kirja panna, mida on võimalik teha, et konkreetset riskijuhtumit ennetada, ja mida on võimalik teha siis, kui riskijuhtum on esinenud. Projekti edukuse huvides tuleks aga läbi mõelda kõik riskid, sest siis reageeritakse riskijuhtumi esinemisel kiiremini.

Elluviimine

Tööde graafik

Tegevuste planeerimise protsessi käigus on soovitatav koostada tööde graafik, mis on tegevuste elluviimise etapis üks peamisi töövahendeid. Selles peavad olema määratletud projekti tegevused ja vajalikud sisendid (tööjõud, raha, materjalid, jne). Tööde graafik näitab ka tegevuste järgnevust ja võimalikku sõltuvust. Alljärgnev on näidis võimalikest elluviimise etappidest.

Näide. Koolituse läbiviimine.

Üldised tegevused

- (1) Vajaduste väljaselgitamine
- (2) Õppegruppide formeerimine
- (3) Programmi koostamine
- (4) Sobivate koolitajate leidmine
- (5) Koolituse läbiviimine

- (6) Praktika läbiviimine
- (7) Atesteerimine/tunnistuste välja andmine

Kui projekti iseloom võimaldab, siis võib tegevused jaotada ka ülesanneteks

Iga tegevus koosneb tervest reast ülesannetest. Tegevuse ja ülesande erinevus seisneb keerulisuse astmes: tegevuse läbiviimiseks on reeglina vaja meeskonnatööd, iga üksiku ülesande täitmiseks saab määrata konkreetse teostaja ja/või vastutaja.

Näide: Üldise tegevuse «koolitajate leidmine» sooritamiseks vajalikud ülesanded ja vastutajad võivad olla järgmised:

- (1) Sobivate koolitusasutuste leidmine /personalispetsialist/
- (2) Lähteülesande vormistamine /personalispetsialist/
- (3) Pakkumisdokumentide vormistamine /assistent/
- (4) Pakkumisdokumentide väljasaatmine /assistent/
- (5) Pakkumiste analüüs /personalispetsialist/
- (6) Teostaja valik /projektijuht koos personalispetsialisti ja tellija esindajaga/
- (7) Lepingutingimuste täpsustamine /jurist/
- (8) Lepingu vormistamine /jurist/
- (9) Lepingu sõlmimine /projektijuht/

Iga ülesannet on võimalik omakorda alapunktideks liigendada. Lähteülesande valmimise protsess võib sisaldada näiteks mitut kavandi faasi, arutelu, eksperthinnangut, tõlget jne. Plaan peab olema piisavalt hästi liigendatud, et vajalikke ressursse ja aega realistlikult hinnata. Samas, kui tegevust on alustatud ja see nõuab ülesannete detailsemat liigendust, tuleb seda ka teha.

Tegevuste järjekorrast ja sõltuvustest kinnipidamine

Kui tegevustel on loogiline järgnevus ja/või need sõltuvad teineteisest, tuleb enne uue tegevuse juurde asumist veenduda, kas see sõltub mõnest eelnevast või eeldab see mõne teise tegevuse lõpetamist. Näiteks ei saa me alustada «programmi koostamist» enne «koolitusvajaduste analüüsi» lõpetamist, kuid tegevusi «lähteülesande vormistamine» ja «sobivate koolitusasutuste leidmine» saab läbi viia paralleelselt.

Ülesannete alustamise, kestvuse ja lõpetamise aeg

Kõige keerulisem on elluviimise protsessis pidada kinni ülesannete täitmiseks planeeritud ajast. Ülesande kestvus ei sõltu ainult vastutava spetsialisti töötempo, vaid ka sellest, kui kaua võtab aega vajaliku informatsiooni hankimine, ettepanekute läbiarutamine, kooskõlastamine ja muud vajalikud protseduurid. Seetõttu ei tarvitse vastutava eksperdi töömaht ja ülesande sooritamiseks vajalik aeg võrdsed olla. Ülesannetele, mille täitmine sõltub projektivälisest teguritest, tuleb planeerida aega varuga. Näiteks ülesande «lähteülesande vormistamine» täitmisel tuleb arvestada ajaga, mille jooksul sidusgrupid kavandiga tutvuvad ja tagasisidet annavad. Mõned rahastajad nõuavad lähteülesande kinnitamist, mis jällegi pikendab ülesande täitmiseks vajalikku aega. Tuleb arvestada ka võimalusega, et ülesande eest vastutaval isikul on projektiväliseid töökohustusi või tuleb tal paralleelselt täita mõnda teist sama projektiga seotud ülesannet. Sellisel juhul töötab ekspert osalise koormusega pikema ajavahemiku jooksul.

Olulistest tähtaegadest ehk verstepostidest kinnipidamine

Projekti teostamise käigus on projektijuhi kohustus jälgida, et tegevused toimuksid planeeritud aja jooksul. Projektijuhi tööd hõlbustavad oluliselt verstepostid ehk tähtajad, mil toimuvad olulised sündmused projekti arengus: neid ei tohiks teostamise faasis mingil juhul kergekäeliselt muuta. Verstepost võib olla seminar, uue keskuse avamine, pressikonverents, uuringut tutvustav seminar jne. Verstepostideks on ka aruandluse tähtajad. Verstepostid annavad nii projektijuhile kui ka kasusaajatele projekti monitooringuks pidepunktid.

Ülesande täitmise eest vastutajad

Eelduseks siin on see, et ülesande täitmise eest vastutab meeskonnaliige, kel on selleks oskusi, kogemusi ja võimeid. Ülaltoodud näites on eeldatud, et personalispetsialistil on lähteülesande kirjutamise kogemusi ja assistendil on vajalikud teadmised pakkumisdokumentide vormistamiseks. Kui see eeldus paika ei pea, tuleb nimetatud ülesanded täita kellelgi teisel (näiteks projektijuhil) või tuleb vastutaval täitjal kulutada rohkem aega ja omandada kõigepealt tööks vajalikud teadmised. Viimane variant on ressursi kasutamise seisukohalt ratsionaalne vaid juhul, kui omandatud oskusi on projekti jaoks vaja pikema aja jooksul või korduvalt.

Nädal nr.	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Koolitusvajaduste analüüs													
2. Õppegruppide formeerimine													
3. Programmi koostamine													
4. Koolitajate leidmine													
4.1 Sobivate koolitusfirmade leidmine													
4.2 Lähreülesande vormistamine													
4.3 Pakkumisdokumentide vormistamine													
4.4 Pakkumisdokumentide väljasaatmine													
4.5 Pakkumiste analüüs													
4.6 Teostaja valik													
4.7 Lepingutingimuste täpsustamine													
4.8 Lepingu vormistamine													
4.9 Lepingu sõlmimine													

Gantti tabel

Kõige levinum meetod tööde graafiku koostamiseks ja nende elluviimise monitoorimiseks on Gantti tabel. See ülevaatlik formaat võimaldab näha iga tegevuse ja ülesande algust, lõppu ja kestvust ning nende omavahelist sõltuvust. Sellel tabelil on palju variatsioone, allpool on toodud lihtsustatud variant.

Gantti tabelit saab koostada ka arvutitarkvara *Microsoft Project* versioonis. Lihtsa projekti korral on Gantti tabeli vormistamiseks sobivaim üldlevinud arvutitarkvara *Microsoft Excel*. Gantti tabeli formaati saab kohandada vastavalt vajadustele. Näiteks võib olenevalt projekti või programmi kestvusest liigendada kalendrit päevade, nädalate, kuude või kvartalite kaupa. Tegevuste kõrvale võib lisada tulbad ülesande algus- ja lõppkuupäevaga, vastutajate nimedega või neile töö teostamiseks eraldatud tasustavate päevade arvuga. Meenutagem, et spetsialisti tööaja arvestus ei tarvitse kattuda ülesande sooritamiseks vajaliku ajaga. Jooned tabelis annavad graafilise pildi iga ülesande täitmiseks kuluvast ajast ja sellest, missuguseid ülesandeid samal ajahetkel täidetakse. Näites on tegevuste kestvus kujutatud tumedama joonega ning ülesannete kestvus heledamaga. Tegevuse «koolitajate leidmine» täitmiseks kulub 11 nädalat, mis koosneb erinevate ülesannete sooritamise ajast ning kahest «tühjast» nädalast, mida vajatakse potentsiaalsetele koolitusfirmadele pakkumiste tegemiseks. Kindla tähtajaga on seotud pakkumiskutsete väljasaatmine, koolitaja valik ja lepingu allkirjastamine, need on märgitud versta posti tähisega «±». Versta posti kohale võib vajadusel märkida ka konkreetse kuupäeva.

Eelarvest kinnipidamine

Elluviimise etapi lahutamatu osa on projekti tegevuste ja ülesannetega seotud planeeritud kuludest ehk eelarvest kinnipidamine.

Kulude ajastamine

Tegevuste elluviimisel tuleb tähelepanu pöörata ka sellele, millal on vaja realselt kulusid katta ehk millal toimuvad väljamaksed rahavooplaanile vastavalt. Kulused võib katta kas ressursi hankimise hetkel, järelmaksuna või ettemaksuna. Näiteks makstakse renti reeglina ette, telefoniarveid ning tööjõu kulusid kaetakse aga tagantjärele. Võimalik on ka osalise ettemaksu tegemine, näiteks seadmete tarnimise või suurema hulga inimestega ürituse toitlustamiskulude katmisel. Projekti raamatupidamise seisukohalt tuleb eelnevalt otsustada, kas kasutatakse tekke- või kulupõhist arvestust.

Eraldi tuleb arvestust pidada ressursside üle, mis ei ole ainult projekti käsutuses. Näiteks võib projektil olla kontor kasusaaja hoones. Sellisel juhul saavad kontorikulud olla arvestatud kas kui projekti poolt makstav rent või kasusaaja omapanus. Selliseid kulusid arvestatakse tavaliselt proportsionaalselt projekti otstarbekas kasutatava protsendiosana kogukuludest. Projektipõhine raamatupidamine eeldab detailsemat raamatupidamissüsteemi, milleks on välja töötatud raamatupidamisprogrammid, mis toetavad kuluarvestust erinevate objektide, rahastajate ja teostajate kaupa (eesti keelsetest saadaolevatest tüüpprogrammidest näit Hansa Raama jne).

Aruandlus

Projekti aruandluses nähakse sageli tüütut bürokraatiat. Tegelikult on aruandlus vajalik ja kasulik kõigi projektiga seotud osapoolte jaoks, täites seega mitut eesmärki. Aruandlust võib käsitleda projekti ühe väljundina, sest see on projekti käigus loodud materiaalne väärtus.

Aruandluse eesmärk

- Dokumenteerida projekti käiku;
- Kinnitada tehtud töö;
- Planeerida järgnevad tegevused;
- Saada heakskiit vajalikele muudatustele;
- Tõstatada küsimusi ja teha soovitusi
- Anda alusmaterjal projekti hindamiseks

PHARE CBS / Siseministeerium / ESKO Koolitus

Aruandlusel on oluline tähendus ka projekti kestel, sest selle kaudu saadakse heakskiit ja kinnitus tehtud tööle ning edasisele tegevuskavale. Projekti aruandlus kajastab muudatusi projekti tegevustes, ajakavas, meeskonnas ja ressursside jaotuses. Kui aruanne on kinnitatud – tavaliselt teeb seda projekti juhtkomitee –, siis on ühtlasi kinnitatud ka selles pakutud muudatused. Aruannete esitamine ja kinnitamine on sageli otseselt seotud kulutuste katteks tehtud väljamaksetega. Aruannetel on ka analüütiline roll. Peale faktide võib aruannetes viidata probleemidele ja pakkuda välja lahendusi. Aruandlusega võib edastada ettepanekuid, mis jäävad projekti mõjualast välja, kuid on kasusaajale abiks tulevaste projektide planeerimisel. Aruanded on väga oluline materjal projekti hindamise protsessis. Eriti siis, kui hinnang antakse peale projekti lõppemist, mil kõik projektiga seotud inimesed pole enam kättesaadavad. Aruannete struktuur ei tarvitse olla rangelt sätestatud. Paljudel doonororganisatsioonidel on oma aruandluse formaat, mis on kas soovituslik või kohustuslik. Peale selle võivad ka kasusaajal olla oma nõudmised aruannete struktuuri osas. Allpool toodud komponendid kajastavad kõige tüüpilisemaid komponente aruannetes.

Aruande struktuur

- Tiitelleht
- Sisukord
- Eessõna
- Sünopsis
- Aruandlusperioodi tegevused
- Järgmise perioodi tegevuste plaan
- Probleemid ja soovitused
- Ressursside kasutus
- Kokkuvõte
- Lisad

PHARE CBS / Siseministeerium / ESKO Koolitus

Tiitelleht – projekti nimi, number, teostava firma või organisatsiooni nimi, aruande tüüp, väljaandmise aeg, rahastaja logo.

Sisukord – peatükkide ja alapeatükkide nimetused ja leheküljed; lisade numbrid ja pealkirjad; akronüümide ja lühendite seletused.

Eessõna – mis dokumendiga on tegemist, millist perioodi katab ja kellele on mõeldud.

Sünopsis – lühikirjeldus projekti eesmärkidest ja planeeritud väljunditest.

Aruandlusperioodi tegevused – läbiviidud olulisemate tegevuste nimekiri; viited probleemidele nende läbiviimisel.

Järgmise perioodi tegevuste plaan – planeeritud tegevuste nimekiri; viited muudatustele võrreldes lähtearuandes planeerituga; vajalike muudatuste põhjendused.

Probleemid ja soovitused – probleemid ja takistused projekti keskkonnas; võimalikud lahendused; muud projekti keskkonnaga seotud soovitused.

Ressursside kasutus – kui palju ekspertpäevi on aruandlusperioodi lõpuks ära kasutatud ja kui palju on alles; kui palju rahalisi ressursse on ära kasutatud ja kui palju kasutamata. Soovitav tabeli vormis.

Kokkuvõte – lühike kokkuvõte aruande sisust.

Lisad – kõik olulisemad aruandlusperioodi jooksul valminud dokumendid ja materjalid.

Aruannet vormistades ja esitledes tuleb lähtuda sellest, et aruannete saajad ja lugejad on huvitatud asjalikust, konkreetsest ja võimalikult lühikesest aruandest. Samas peab aruanne sisaldama kogu lähteülesandes nõutud informatsiooni. Head aruannet on lihtne lugeda, sest ta on korrektne, loogiliselt liigendatud, selgelt sõnastatud ja kirjavigadeta. Heakskiidetud ehk lõplik aruande variant võiks olla köidetud isegi siis, kui aruandest on nõutud vaid elektroonilist versiooni. Köidetud aruannet on mugav kasutada ja säilitada. Aruanne kannab endas ka projekti teostava firma/organisatsiooni imago. Seega tuleb kasuks atraktiivne, kuid samas liialdusteta välisilme.

Käesoleva materjali koostamisel on kasutatud ESKO Koolitus/Phare CBC rahvusvaheliste projektide juhtimise käsiraamatu, Siseministeeriumi tellimusel Algis Perensi poolt ja Aivar Roopi enda poolt koostatud projektijuhtimise juhendmaterjale.

Viited

Projektitsükli meetodist:

www.pmi.org

www.sisemin.gov.ee/atp/?id=300

ideestprojektini.kolboos.ee

Autorite kollektiiv, Projektijuhtimise käsiraamat. Tln.: Äripäeva Kirjastus 1999-...

Perens, A., Projektijuhtimine. Teine, parandatud ja täiendatud trükk. Tln.: Külim, 2001

Piiriüleste projektide esitamine, hindamine ja rahastamine

Marika Tamm

BDA Estonia

Enne liitumist Euroopa Liiduga oli Eestil võimalik kasutada *Phare Cross-Boarder Cooperation* (CBC) programmi abi piiriüleste koostööprojektide rahastamiseks. Peale liitumist avaneb see võimalus Interregi programmi näol. Phare abi on hetkel lõppemas ja kuigi Interregi programmi elluviimiseks on hoopis teistsugune süsteem ja tingimused, võib siiski CBC õppetunde kasutada ka tulevikuks.

Soovitused projekti sisuliseks kirjutamiseks

Enne projekti taotlusvormi täitmist tasuks hetkeks aeg maha võtta ja mõelda, miks rahastaja üldse raha annab. Igal fondil või rahastajal on oma eesmärgid, mida ta soovib fondi raha kulutamise saavutada. Projekte ei ole mõtet kirjutada lihtsalt nõ raha koju toomise eesmärgil, sest need projektid on üldjuhul ära tuntavad. Oluline, et projekt oleks teie institutsioonile väga vajalik ning arendav. Seetõttu on kõige olulisem on endale selgeks teha, miks antud fond raha annab, mis on tema eesmärgid ning soovitud tulemused.

Teiseks tuleb paika panna oma organisatsiooni vajadused. Ja kolmandaks analüüsida, kas saate oma projektiga kaasa aidata ka rahastaja eesmärkide täitmisele. Alles siis, kui viimane vastus on positiivne, on mõtet projekti kirjutamisega algust teha.

Soovitused projekti tehniliseks kirjutamiseks

Kõige lihtsam tundub alati rahastaja seatud tehniliste nõuete täitmine (nagu nõue, et taotlusvorm oleks õieti täidetud, kõik vajalikud dokumendid oleksid kaasas jne), aga tihtipeale osutub see projekti edukuse juures kõige suuremaks takistuseks. Seetõttu sooviks anda näpunäited (allikas: OÜ AAA1), mida tuleb taotlemise juures kindlasti tähele panna:

- (1) Lugege hoolikalt läbi programmi juhendmaterjal ja mõtestage see enese jaoks lahti
- (2) Kasutage taotluse koostamisel sama terminoloogiat nagu juhendmaterjalis
- (3) Kirjutage nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik
- (4) Ärge jätke täitmata ühtegi lahtrit
- (5) Püüdke ennast seada taotluse läbilugeja seisukohale
- (6) Taotluse tekst ja arvandmed peavad olema läbipaistavad
- (7) Kirjutage lihtsalt ja selgelt
- (8) Suhelge otse fondide esindajatega, küsige nõu
- (9) Komplekteerige taotlus nõuetekohaselt, samas jälgige, et see oleks lihtsalt käsitletav
- (10) Ärge jätke taotluse koostamist viimasele minutile

Projektide hindamine

Projektide valikul on alati kaks kriteeriumit: projektide tehniline teostus ja projektide sisu.

		Tehniline teostus	
		+	-
Idee	+	Parim projekt	Raskesti hinnatav projekt
	-	Raskesti hinnatav projekt	Halvim projekt

Esimene valik projektidest tehakse hindamisel tehniliste kriteeriumide põhjal. Projekt edastatakse sisulisele hindamisele alles siis, kui kõik

nõuded on täidetud. Tehnilist hindamist mitteläbivaid projekte sisu osas üldse hindama ei hakatagi. Lõppkokkuvõttes võivad need projektid, mis on tehniliselt korrektsed ja millel on hea idee.

Raske on tuua näiteid tüüpilistest hindamiskriteeriumidest, sest igal fondil on need erinevad, kuid tavaliselt on need programmi või fondi juhendmaterjalidega kaasas. Enne taotluse esitamist võiks kindlasti anda oma projekti kolmandale isikule lugemiseks ja hindamiseks näidatud hindamismaatriksi järgi. Nii on võimalik saada vihjeid, milliseid taotlusvormi osasid tuleks paremini ja selgemini sõnastada.

Siseministeeriumi tellimusel tehti aastatel 1999-2001 Pharele esitatud taotluste ja elluviidud projektide analüüs (TPÜ Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut, Tallinn 2004).

Antud analüüsi järgi on tüüpilisemad sisulised puudujäägid järgmised

- (1) Projektidel puudub selge piireülese koostöö efekt, mis avalduks taotleja ja välispartneri suhete jätkusuutlikkuses, projekti efektiivsus/välispartnerile ja välispartneri vahetus rollis projekti realiseerimisel
- (2) Projektidel puudub selge eesmärk
- (3) Projekti partnerid on kaasatud projekti formaalselt, ent reaalsetes tegevustes ei osale
- (4) Enamus projektid soovivad rahastust rutiinselt toimuvatele tegevustele: need ei ole uudsed ega loo uut lisaväärtust
- (5) Projektid ei ole finantsiliselt ja institutsionaalselt jätkusuutlikud
- (6) Taotleja madal institutsionaalne suutlikkus ja liiga väike projekti meeskond
- (7) Projekti eelarve on väga tihti liiga väike, harvem liiga suur

---

BDA Estonia on konsultatsiooni ja informatsiooniteenuseid pakkuv ettevõtte, mis tegeleb eelkõige rahastamisallikate alase nõustamise, rahastamistaotluste koostamise ja projektijuhtimisega.

Info BDA Estonia kohta: www.bda.ee

Piiriülese koostöö rahastamine

INTERREG

INTERREG on üks neljast Euroopa Liidu algatusest, mille raames on liikmesriikidel võimalik välja töötada erinevaid programme. Käimasolev INTERREG programmiperiood (2000-2006) on juba kolmas, sellest ka nimetus INTERREG III. Selle programmi on regionaalarengu programmid, mille laiem eesmärk on riigipiiride kui regioonide arengut pärssivate tegurite negatiivse mõju vähendamine ning piirkondade majandusliku ja sotsiaalse sidususe tugevdamine. INTERREG III programmide raames on võimalik teha koostööd ja vahetada kogemusi nii oma lähimate naaberriikidega kui ka Euroopa teises servas asuvate regioonidega kogu liidu ulatuses.

INTERREG III programme rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF). Need toetavad regionaalarengut piireületava koostöö kaudu, mistõttu peavad projektides osalema rohkem kui ühe riigi institutsioonid. Aastatel 2004-2006 toimib Euroopa Liidu liikmesriikides 79 INTERREG programmi, mille ERDFist saadavate toetuste kogumaht on 5,6 miljardit eurot ehk ligikaudu 2,2% Euroopa Liidu struktuurivahendite kogueelarvest.

INTERREG III jaguneb kolmeks erinevaks tegevussuunaks (ingl k *strand*):

INTERREG III A: piireületav (ingl k *cross-border*) koostöö, st kahepoolne koostöö naaberriikide piiriregioonidega. Tegevussuund A toetab piireületava koostöö projekte eelkõige majandusarenguks, tööhõive edendamiseks, transpordiks, turismi ja keskkonnakaitse arendamiseks ning kahepoolsete sidemete loomiseks ka muudes valdkondades. Eestil on III A koostöö võimalik Läti, Soome ja Venemaa piiriregioonidega Eesti-Läti-Vene INTERREG III A koostööprioriteedi ning Lõuna Soome ja Eesti INTERREG III A programmi raames.

INTERREG III B: riigilene (ingl k *transnational*) koostöö,

st vähemalt kolme riigi omavaheline koostöö Euroopa Liidu makroregioonide sees. Tegevussuund B toetab ühisprojekte, mis edendavad riigiülest koostööd eelkõige ruumilise planeerimise ja regionaalarengu valdkonnas, pannes aluse pikemaajaliste riigiülestele koostöövõrgustikele. Tegevussuuna üldine strateegia on suunatud ruumilise tasakaalu edendamisele Euroopa Liidus, mille peaks saavutama erinevate valdkondade integreeritud juhtimisel mitme riigi koostöös. Tegevussuuna eesmärk on nii Euroopa Liidu makroregioonide sisese majandusliku, sotsiaalse ja ruumilise integratsiooni edendamine kui ka makroregioonide omavahelise majandusliku konkurentsivõime tõstmine. Eestil on III B koostöö võimalik Läänemere piirkonda kuuluvate riikidega (Leedu, Läti, Norra, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome, Taani, Valgevene ja Venemaa Läänemere piirkonna INTERREG III B programmi raames.

INTERREG III C: regioonidevaheline (ingl k *interregional*) koostöö, st vähemalt kolme riigi omavaheline koostöö kogu ELi ulatuses. Tegevussuund C toetab regionaalsete ja teiste avaliku võimu institutsioonide koostööd kogu Euroopa Liidu ulatuses, kaasates ka saarelisi piirkondi ja ultraperifeerseid äärealasid. Eestil on III C koostöö võimalik kõikide liikmesriikidega INTERREG III C Põhja-, Lõuna-, Ida- ja Läänetsooni programmide raames.

Täpsemat informatsiooni Euroopa Liidu algatuse INTERREG kohta leiab Euroopa Komisjoni INTERREG temaatikat käsitlevalt interneti koduleheküljelt

www.europa.eu.int/comm/regional_policy/interreg3/index_en.htm

PHARE CBC

Phare piireületava koostöö ehk CBC programmi eesmärk on edendada koostööd Läänemere regiooni piirkondade, linnade ja kohalike omavalitsuste vahel. Programmi raames võimaldatakse Läänemere äärsete riikide partneritel viia ellu ühiseid koostööprojekte; toetatakse kohalikke ja piirkondlikke institutsioone Euroopa Liiduga ühinemise protsessis ning piireületavaid arendusprojekte ja tegevusi, mis viivad laiemale piireületava koostööni.

Algselt keskendusid piiriülese koostöö programmid arenguprobleemidega riikidele või piirkondadele, kus olid toimunud piiriäärsed konfliktid. Programmi kaudu toetati peamiselt

investeeringiprojekte.

Phare CBC programm toetab piirialade spetsiifiliste arenguprobleemide lahendamist, Läänemere regiooni hõlmavate koostöövõrgustike rajamist ja arendamist ning nende võrgustike ühendamist laiemate Euroopa Liidu võrgustikega. Erilist tähelepanu pööratakse programmis inimressursside arengule ning valitsusväliste organisatsioonide arendamisele ja omavahelisele koostööle.

Phare CBC programm jaguneb kaheks, väikeprojektide fondiks ja keskmise suurusega projektide fondiks. Mõlemad pakuvad paindlikke vahendeid väiksemastaabiliste tegevuste rahastamisel, mis tulenevad kohalikest või regionaalsetest vajadustest ja millel on piiriülene mõju.

Keskmise suurusega projektide fond jaguneb omakorda kaheks, koostööprojektideks ja investeeringuprojektideks. Koostööprojektides (nagu ka väikeprojektides) saab läbi viia koolitusi, korraldada seminare, konverentse jne. Investeeringuprojektides saab teha ehitus- ja renoveerimistöid. Oluline on tähele panna ka seda, et investeeringuprojektide puhul peab investeering olema piireületava mõjuga – ei piisa pelgalt sellest, kui välispartner nõustab projekti elluviimist.

Phare abiprogrammide sihtriikideks on Kesk- ja Ida-Euroopa riigid: Eesti, Läti, Leedu, Poola, Tšehhi, Slovakkia, Sloveenia, Ungari, Rumeenia ja Bulgaaria. Kuni 2000. aastani toetati Phare raames ka Lääne-Balkani riike (Albaania, Bosnia-Hertsegoviina, Makedoonia), kuid CARDS programmi algatamisel lõpetati toetuste jagamine Phare raames.

Täpsemat informatsiooni PHARE programmide kohta leiab interneti koduleheküljelt www.europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare

TACIC CBC

TACIC on toetus- ja koostööprogramm Euroopa Liidu ning Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia vahel, mis algatati 1991. aastal. Programm toetab Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia riikide üleminekut turumajandusele ja demokraatlikule ühiskonna korraldusele.

TACIC toetab tegevusi järgmiste valdkondade lõikes:

1. institutsionaalne, seadusandlik ja administratiivne reformimine

2. erasektori arendamine ja majanduaarengu assisteerimine
3. üleminekuperioodiga kaasnevad sotsiaalsed tagajärjed
4. tuumaohutus
5. infrastruktuuri võrgustikud
6. keskkonnakaitse ja loodusressursside tarbimine
7. maamajanduse arendamine

Programm paneb suurt rõhku projektide piiriülelele dimensioonile ja koostöö jätkusuutlikkusele.

TACIC abiprogrammi raames toetatakse kahte tüüpi projekte, väikeprojekte (SPF) kestvusega kuni 18 kuud ja mikroprojekte (MPF) kestvusega kuni 6 kuud. Et paremini vastata sihtriikide vajadustele, on programmi raames välja töötatud mitmed alaprogrammid, mis pakuvad toetusi konkreetsete valdkondade lõikes, nt CUSTOMS (piiriülese kaubanduse ja tollidega seotud projektid), TEMPUS (kõrg- ja kutseharidusprojektid) jt.

TACIC abiprogrammi sihtriigid on Armeenia, Azerbaidžaan, Valgevene, Gruusia, Kasahstan, Kõrgõstan, Moldova, Mongoolia, Venemaa, Turkmenistan, Tadžikistan, Ukraina ja Usbekistan.

Täpsemat informatsiooni TACIC programmide kohta leiab interneti koduleheküljelt

www.europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/regional_en.htm

CARDS ja MEDA

CARDS on Euroopa Liidu abiprogramm Lääne-Balkani riikide kaasamiseks. Programmi sihtriigid on Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Horvaatia, Serbia, Montenegro ja Makedoonia.

MEDA on Euroopa Liidu abiprogramm Vahemere äärsede ja Kesk-Ida riikide kaasamiseks (nn Barcelona protsess). Programmi sihtriigid on Maroko, Alžeeria, Tuneesia, Egiptus, Iisrael, Jordaania, Palestiina, Liibanon, Süüria, Türgi, Küpros ja Malta. Liibüal on vaateleja staatus.

Euroopa Liidu regionaalsete ja piiriüleste abiprogrammide tööd kordineerib Euroopa Komisjoni allüksus Euroopa Abi Koostöö Kontor.

Kogu info Euroopa Komisjoni regionaalsete abiprogrammide kohta on saadaval internetis Euroopa Liidu portaalis aadressil europa.eu.int/comm/europeaid/index_en.htm (lisainfot saab Euroopa Abi Koostöö Kontorilt ka e-posti aadressil europeaid-info@cec.eu.int).

New Neighbourhood Programmid (NNP)

New Neighbourhood'i (nn Uue Naabruskonna) programmid (NNP) on mõiste, mida kasutatakse sageli seoses Euroopa Liidu algatuse INTERREG-programmidega. NNPdeks nimetatakse neid INTERREG-programme, mis pärast ELi laienemist 1 mail 2004 a hakkasid toetama piireületavat koostööd ELi uuel, enam kui 10 000 km pikkusel välispiiril SRÜ, Ida-Balkani, Lääne-Balkani ning Ida- ja Lõuna- Vahemere riikidega. Juriidiliselt on NNPde näol tegemist siiski kas juba toimivate või hiljuti väljatöötatud INTERREG programmidega, mida on muudetud või mis on koostatud eesmärgiga lihtsustada koostööprojektide elluviimist EL välispiiril liidu liikmesriikide ja mitte-liikmesriikide vahel.

Euroopa Komisjon alustas ELi tulevasel välispiiril toimima hakkavate INTERREG-programmide NNP nõuetele vastavaks muutmiseiga 2003. aasta kevadel. Seniajani on ühiste projektide kavandamine ja elluviimine piireületava koostöö programmide raames olnud raskendatud, sest ELi seadusandlus ei luba struktuurifondide vahendeid väljaspool ELi territooriumi kasutada. Seetõttu on tulnud koostööprojektide elluviimiseks ELi liikmesriikide ja mitte-liikmesriikide vahel kombineerida erinevaid programme ja rahastamisvõimalusi, nt INTERREG-PHARE CBC ELi ja kandidaatriikide vahel ja INTERREG-TACIS CBC EL ja SRÜ riikide vahel.

2004. aastast muutub koostööprojektide ettevalmistamine ja elluviimine ELi välispiiril oluliselt lihtsamaks, sest Euroopa Komisjon on otsustanud mitte-liikmesriikides piireületavat koostööd toetavate programmide (TACIS CBC, PHARE CBC Bulgaarias ja Rumeenias, CARDS ja MEDA) raha kanda vastavatel piirilõikudel juba toimivatesse või uutesse INTERREG-programmidesse. Projektipartnerid kummaltki poolt ELi välispiiri esitavad nüüd ühise projektitaotluse vastava NNP ühissekretariaati (INTERREG-programmide sekretariaadid), projektid valib välja programmi ühine juhtkomitee ja projektide rahastamisotsus langetatakse üheaegselt. Siiski ei lahenda ühelt poolt INTERREGi ja teiselt poolt TACIS

CBC, PHARE CBC, CARDS või MEDA vahendite ühte programmi koondamine kõiki probleeme: esimese toetusraha saab siiski kasutada vaid ELi sees, teisi aga liidust väljaspool. Seega tuleb täpselt kontrollida, et programmi eelarves olevat INTERREGi toetust kasutatakse projektide elluviimisel vaid ELi territooriumil ja mitte-liikmesriikidele mõeldud vahendeid vaid ELi väljaspool.

Infoallikad rahastamisvõimaluste kohta

Euroopa Liidu Infokeskused ja Euroopa Komisjoni esindused (vt peatükk V).

www.Welcomeurope.com

www.eucenter.org

www.euodesk.org

www.fundersonline.org

www.exlinea.org

Eestikeelsed infoallikad

www.euroraha.ee

www.sisemin.gov.ee

www.struktuurifondid.ee

www.oef.org.ee

www.bapp.ee

www.bda.ee

www.fkt.ee

*** Materjalid on koostatud Euroopa Liidu portaali <http://europa.eu.int> põhjal ning Eesti Siseministeeriumi (www.sisemin.gov.ee) materjale kasutades.

IDAVÄRAV

Piiriülene koostöö Eesti, Venemaa, Moldova, Ukraina ja Valgevene vahel

Idavärv (Eastgate) on Eesti Euroopa Liikumise/ Eurodesk Eesti ja Peipsi Koostöö Keskuse ühisprogramm, mille käigus arendatakse Eesti, Venemaa, Moldova, Valgevene ja Ukraina mittetulundusühenduste piiriülest koostööd.

Eelkõige on Idavärv infovõrgustiku Eesti, Venemaa, Moldova, Ukraina ja Valgevene mittetulundusühendustele, pakkudes mitmekülget teavet mainitud riikide kolmanda sektori tegevuse ja üldiste ühiskondlike protsesside kohta. Võrgustikuga on liituma oodatud kõik huvilised, kes peavad oluliseks idasuunalist piiriülest koostööd ning kes on huvitatud oma teadmiste, kogemuste ja arvamuste vahetamisest.

Idavärvava võrgustiku liikmetel on võimalus arendada kontakte partnerriiikides ja olla kursis päevakajaliste uudistega, mida toimiv mittetulundusühendus vajab oma igapäevaseks tegevuseks. Võrgustiku eestvedajad on avatud uutele teemadele ja kontaktidele, et mitmekesistada Idavärvava võrgustiku liikmetele pakutavat infot ja tugiteenuseid. Lisaks toimuvad temaatilised võrgustiku eestvedajate algatatud projektid (vt 2004. aasta tegevusi).

2004. aastal on võrgustiku põhitähelepanu suunatud kahele valdkonnale, mille kohta pakutakse süvendatult informatsiooni ja tegevusi:

- teadus- ja arenduskoostöö (T&A)
- noorte ja noorsootöötajate koostöö

Idavärvava 2004. aasta tegevused

1. Suvekool «Cross-border cooperation in the new EU external border regions» 8.-14. augustini Värskas
2. Konverents «Euroopa naabruspoliitika: kas uus müür või sild?» («European Neighbourhood Policy: a New Wall or a Bridge?») 19. novembril

3. Idavärvava T&A ja Noortevõrgustiku koolitus Eesti, Läti (ei kehti T&A puhul), Sloveenia (ei kehti T&A puhul), Venemaa, Moldova, Ukraina ja Valgevene teadlastele ja noorsootöötajatele 15.-21. novembrini
4. Eesti Euroopa Liikumise eestvedamisel koostöös Idavärvava T&A võrgustikuga uuring «Kodanikuühiskonna roll Euroopa Liidu idasuunalises koostöös» («The role of civil society in the EU's Eastern relations») (valmib orienteeruvalt 2005. aasta veebruariks)
5. Antakse välja piiriülese koostöö käsiraamat eesti ja vene keeles koos ülevaatega valdkonna rahastamisvõimalustest
6. Käivitatakse Idavärvava postiloendur (mailing-list), e-infoleht ja kodulehekülj www.eastgate.ee ning alustatakse idasuunalist piiriülest koostööd puudutava info süstematiseerimist eesmärgiga hoogustada kodanikualgatusi Eesti, Venemaa, Moldova, Valgevene ja Ukraina vahel.

Programmi toetajad

Välisministeerium, Euroopa Komisjon (Phare SPP ja Noorteprogramm), Kanada Arengukoostöö Agentuur (ODACE), Avatud Eesti Fond, Friedrich Eberti Fond ja EAS. Eesti Euroopa Liikumine ja Peipsi Koostöö Keskus on Eesti Arengukoostöö Ümarlaua (AKÜ) www.terveilm.net liikmed. AKÜ peamine tegevusvaldkond on koostöö edendamine Eesti ja Euroopa Liidu uute idanaabrite vahel. Projekti Idavärvava tegevused on kooskõlastatud AKÜ idasuunalise koostöö tegevuspõhimõtetega. AKÜ on avatud võrgustiku kodanikuühendustele, kes soovivad teha koostööd arengukoostöö edendamiseks Eestis.

Lisainfo programmi kohta

Aivar Roop

projektijuht
Eesti Euroopa Liikumine
www.euroopaliikumine.ee
e-post: aivar@euroopaliikumine.ee
tel: (372) 6 419 678

Margit Säre

projektijuht
Peipsi Koostöö Keskus
www.ctc.ee
e-post: margit@ctc.ee
tel: (372) 7 302 302

Eesti Vabariik

Pindala:	45 227 km ²
Rahvaarv:	1,341 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Tallinn
Riigikeel:	Eesti
Valuuta:	Eesti kroon (EEK)
Peamised rahvusgrupid:	eestlased 65.3%, venelased 28.1%, jt (1998. a. andmed)
Naaberriigid:	Läti, Venemaa

Kasulik info Eesti kohta

Info Eesti kohta

www.riik.ee

www.estonica.org

www.esto.info

www.visitestonia.com

Info Tallinna kohta

www.tallinn.ee

Info parlamendi kohta

www.riigikogu.ee

Info valitsuse kohta

www.valitsus.ee

Eesti Atlas

<http://atlas.ibs.ee/>

Eesti ja Euroopa Liit

Euroopa Komisjoni esindus Eestis

www.euroopaliit.ee

Kohtu 10

10130 Tallinn, Eesti

Tel: (372) 626 4400

Fax: (372) 626 4439

Euroopa Liidu Infokeskus

Roosikrantsi 17

10119 Tallinn, Eesti

Tel: (372) 6 314 710

Faks: (372) 6 314 711

E-post: info@euroopaliit.ee

Välissuhted ja konsulaarinfo

Eesti Välisministeerium

www.mfa.ee

Islandi Väljak 1

15049 Tallinn, Eesti

Tel: (372) 6 317 000

E-post: vminfo@vm.ee

Kodanikeühendused Eestis

Eesti Mittetulundusühingute võrgustik

www.ngonet.ee/

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

www.ngo.ee

Uus 5

10111 Tallinn, Eesti

Tel: (372) 6 311 430

Faks: (372) 6 311 432

E-post: info@ngo.ee

Eesti Euroopa Liikumine

www.euroopaliikumine.ee

Estonia pst. 5A

10143 Tallinn, Eesti

Tel: (372) 6 419 678

Faks: (372) 6 306 616

E-post: info@euroopaliikumine.ee

Peipsi Koostöö Keskus

www.ctc.ee

Aleksandri 9

51004 Tartu, Eesti

Tel: (372) 7 302 302

Faks: (372) 7 302 301

E-post: tartu@ctc.ee

Eesti Arengukoostöö Ümarlaud

www.terveilm.net

Koordinaator Riina Kuusik

Tel: (372) 56 98 3050

E-post: rkuusik@online.ee

Leedu Vabariik

Pindala:	65,200 km ²
Rahvaarv:	3,607 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Vilnius
Riigikeel:	leedu
Valuuta:	Leedu latt (LTL)
Peamised rahvusgrupid:	leedukad 80.6%, venelased 8.7%, poolakad 7%, jt
Naaberriigid:	Valgevene, Läti, Poola, Venemaa (Kaliningrad)

Kasulik info Leedu kohta

Info Leedu kohta
www.lithuania.lt
www.tourism.lt

Info Vilniuse kohta
www.vilnius.lt

Info parlamendi kohta
www3.lrs.lt

Info valitsuse kohta
www.lrv.lt

Info riiklike institutsioonide kohta
www.is.lt

Leedu ja Euroopa Liit

Euroopa Komisjoni esindus Leedus

www.eudel.lt
Naugarduko 10
01141 Vilnius
Leedu
Tel: +(370) 5 2 31 31 91
Faks: +(370) 5 2 31 31 92
E-mail delegation-lithuania@cec.eu.int

Euroopa Liidu Infokeskus

Naugarduko 10
01141 Vilnius
Leedu
Tel: +(370) 5 2 314707
Faks: +(370) 5 2 31 47 08
E-mail infocentre@eudel.lt

Välissuhted ja konsulaarinfo

Leedu Välisministeerium

www.urm.lt
J.Tumo-Vaižganto 2,
LT-01511 Vilnius
Leedu
Tel: +(370) 5 236 2444
Faks: +(370) 5 231 3090
E-post: urm@urm.lt

Kodanikeühendused Leedus

Kodanikeühenduste Info- ja tugikeskus

www.nisc.lt

A. Jakšto st. 9-306

LT- 01105 Vilnius

Leedu

Tel: (370) 5 2126045

Faks: (370) 5 2618782

E-mail info@nisc.lt

KNOPC

www.knopc.lt

Gimnazijos st. 4 / Sv. Gertrudos st. 17

Kaunas 3000

Leedu

Tel. (370) 37 320319

Faks (370) 37 321270

E-post: info@knopc.lt

Leedu Euroopa Liikumine

Vilniaus g. 22

2000 Vilnius

Tel: (370) 5 260 94 86

Faks: (370) 5 260 94 86

E-post: ridagy@lrs.lt

Läti Vabariik

Pindala:	64,589 km ²
Rahvaarv:	2,306 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Riia
Riigikeel:	läti
Valuuta:	Läti latt (LVL)
Peamised rahvusgrupid:	lätlased 57.7%, venelased 29.6%, valgevenelased 4.1%, jt (2002. a. andmed)
Naaberriigid:	Valgevene, Eesti, Leedu, Venemaa

Kasulik info Läti kohta

Info Läti kohta

www.lv

www.latviatourism.lv

Info Riia kohta

www.riga.lv

Info parlamendi kohta

www.saeima.lv

Info valitsuse kohta

www.mk.gov.lv

Läti ja Euroopa Liit

Euroopa Komisjoni esindus Lätis

www.eiropainfo.lv

Tornu ie 4-1c

Rīga LV-1050, Läti

Tel: (371) 7 325 270

Faks: (371) 7 325 279

E-post: delegation-latvia-news@cec.eu.int

Euroopa Liidu Infokeskus

Basteja blvd 14

Rīga, LV-1050, Läti

Tel: (371) 7 212 611

Faks: (371) 7 223 063

E-post: infocentrs@eiropainfo.lv

Välissuhted ja konsulaarinfo

Läti välisministeerium

www.mfa.gov.lv

Brivibas blvd. 36

Rīga LV-1395

Läti

Tel: (371) 7 016 201

Faks: (371) 7 828 121

E-post: mfa.cha@mfa.gov.lv

Kodanikeühendused Lätis

Kodanikeühenduste Liit

www.ngo.org.lv

Lacplesa iel. 52/54 – 22

Rīga, LV 1011

Lāti

Tel: (371) 7 283 283

Faks: (371) 7 289 227

E-post: info@ngo.org.lv

Liepāja NGO Tugikesskus

Ausekla tīn 9

Liepāja, LV 3401

Lāti

Tel/faks: (371) 3 427 500

E-post: liepaja_noc@navigator.lv

Lāti Euroopa Liikumine

www.eiropaskustiba.lv

Basteja bulvāris 14

Rīga, LV - 1050

Tel/Faks: (371) 7 326 548

E-post: ekl@parks.lv

Delna

(*Transparency International-Latvia*)

www.delna.lv

Ģertrūdes str. 34 - 5

Rīga

Tel: (371) 7 506 454

Faks: (371) 7 506 455

E-post: ti@delna.lv

WWF Latvia

www.wwf.lv

Elizabetes Str. 8-4

Rīga, LV-1010

Lāti

Tel: (371) 7 505 640

Faks: (371) 7 505 651

E-post: wwf@com.latnet.lv

Venemaa

Pindala:	17,075,200 km ²
Rahvaarv:	143,782 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Moskva
Riigikeel:	vene
Valuuta:	Vene rubla (RUB)
Peamised rahvusrühmid:	venelased 81.5%, tatarlased 3.8%, ukrainlased 3%, jt (1989. a. andmed)
Naaberriigid:	Azerbaidžaan, Valgevene, Hiina Eesti, Soome, Gruusia, Kazahstan, Põhja-Korea, Läti, Leedu (Kaliningrad), Mongoolia, Norra, Poola (Kaliningrad), Ukraina

Kasulik info Venemaa kohta

Info Venemaa kohta
www.ru

Info Moskva kohta
www.moscow-guide.ru

Info parlamendi kohta
www.duma.ru

Info valitsuse kohta
www.gov.ru

Info presidendi kohta
www.kremlin.ru

Info Kaliningradi kohta
www.gov.kaliningrad.ru/

Info Pihkva regiooni kohta
www.pskov.ru

Venemaa ja Euroopa Liit

www.debrus.cec.eu.int

Euroopa Komisjoni esindus Venemaal

Kadashevskaya nab., 14/1
109017 Moscow
Tel: (095) 721 20 00
Faks: (095) 721 20 20
E-post: delegation-russia@cec.eu.int

Välissuhted ja konsulaarinfo

Venemaa Välisministeerium

www.mid.ru

Kodanikeühendused Venemaal

Pihkva mittetulundusühingute andmebaas

www.ngo.pskov.ru

Kaliningradi regiooni ombudsman

ombudsman.nm.ru

Keskus Strategia

strategy-spb.ru
www.ombu.ru
198005 Sankt Peterburg
Izmailovski pr, d 14
Tel/faks: (812) 112 66 12,
(812) 316 48 22
E-post: strateg@strateg.spb.su

Balti Uuringute Keskus

www.brcinfo.ru
www.brcinfo.com
(Baltic Research Center)
Obvodny channel emb. 24A, ruum 81
192019St. Petersburg
Venemaa
E-post: brc@brcinfo.ru

CIRP

www.cirp.ru

(Center for Integration Research and
Projects)

Vasilievski ostrov, 10th linia, 33/35, R

191123 St Petersburg,

Venemaa

E-post: cirp@cirp.ru

Chudskoe Projekt

Külastusaadress:

Naberezhnaya reki Velikoy 6

Kontori nr 30

Pihkva

Venemaa

Postiaadress:

P.O. Box 407

180007 Pihkva

Tel/fax: (7 811) 2 720 688

E-post: pskov@lake-peipus.net

CTC St.Petersburg

(Peipsi Koostöö Keskuse Peterburgi büroo)

Tel/faks: (7 812) 4 490 555

Mob: (7 812) 9 279 701

E-post: natasha@lake-peipus.net

Valgevene

Pindala:	207,600 km ²
Rahvaarv:	10,310 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Minsk
Riigikeel:	vene
Valuuta:	Valgevene rubla (BYR)
Peamised rahvusgrupid:	valgevenelased 81.2%, venelased 11.4%, jt
Naaberriigid:	Läti, Leedu, Poola, Venemaa, Ukraina

Kasulik info Valgevene kohta

Info Valgevene kohta
www.belarusguide.com
www.belarus-online.com
www.belarusembassy.org
www.belarus.net

Info Minski kohta
interfax.belros.info/minskobl

Info valitsuse kohta
www.government.by

Valgevene ja Euroopa Liit

Euroopa Komisjoni esindus Valgevenes

www.delukr.cec.eu.int
(Ukraina, Valgevene, Moldova ühisesindus)
10 Kruhlo-Universytetska St.
01024 Kiiev
Ukraina
Tel: +380 (44) 462 00 10
Faks : +380 (44) 230 23 90
E-post: delegation-ukraine@cec.eu.int

TACIC esindus Valgevenes

21 Internatsionalnaya St.,
220030 Minsk
Valgevene
Tel: (375) 172 06 66 13
Fax: (375) 172 89 12 81
E-post: tacis_eudel@infonet.by

Välissuhted ja konsulaarinfo

Valgevene Välisministeerium

www.mfa.gov.by
ul. Lenina, 19
220030 Minsk
Valgevene
Tel. (375) 17 227 29 22
Fax. (375) 17 227 45 21

Konsulaarinfo

37a K.Marx str.
220030 Minsk
Valgevene
Tel: (375) 17 2222 665
Faks: (375) 17 2222 663
E-post: consul@mfa.org.by

Kodanikeühendused Valgevenes

Vastupanuliikumine ZUBR

www.zubr-belarus.com

Avalik kontor puudub

Kontaktisik: Aliaksandr Atroshchankau

Tel: (375) 29 681 20 49

E-post: info@zubr-belarus.com

Valgevene Euroopa Liikumine

Miasnikova 78-37

Minsk 220050

Valgevene

Tel: (375) 17 220 33 73

Faks: (375) 17 220 33 73

E-post: euromvi@yandex.ru

Partnerstva

www.partnerstva.org

P.O. box 434

Minsk, 220113

Valgevene

Tel: (375) 29 401 26 27,

E-post: partnerstva@partnerstva.org

Moldova

Pindala:	33,843 km ²
Rahvaarv:	4,446 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Chisinau
Riigikeel:	Moldova (sarnane romaani/rumeenia keelele), vene
Valuuta:	Moldova leu (MDL)
Peamised rahvusrühmid:	Moldova/romaani /(rumeenia) 64,5%, ukrainlased 13,8%, jt (1989. a. andmed)
Naaberriigid:	Rumeenia, Ukraina

Kasulik info Moldova kohta

Info Moldova kohta
www.moldova.md
www.moldova.org
www.turism.md

Info Chisinau kohta
www.chisinau.md

Info parlamendi kohta
www.parlament.md

Moldova ja Euroopa Liit

Euroopa Komisjoni esindus Moldova

www.delukr.cec.eu.int
(Ukraina, Valgevene, Moldova ühisesindus)
10 Kruhlo-Universytetska St.
01024 Kiiev, Ukraina
Tel: +380 (44) 462 00 10
Faks : +380 (44) 230 23 90
E-post: delegation-ukraine@cec.eu.int

TACIC esindus Moldova

www.eumoldova.org
str. Corobceanu, 22
MD 2004 Chisinau, Moldova
Tel: (373 22) 23-54-81
Faks: (373 22) 23-28-71
E-post: Delegation-Moldova@cec.eu.int

Välissuhted ja konsulaarinfo

Moldova Välisministeerium

www.mfa.md
31 August str., 80.
Chisinau MD2012, Moldova
Tel : (+373 22) 578207
(+373 22) 578206
(+373 22) 578205
Faks: (+373 22) 23 23 02
E-post: secdep@mfa.md

Konsulaarinfo
Sfatul Jarii str., 55
Chisinau MD2012, Moldova
Tel: (373) 22 23 22 29
Fax: (373) 22 23 22 25
E-post: consdep@mfa.md

Kodanikeühendused Moldovas

Moldova mittetulundühenduste võrgustik

www.contact.md

ADEPT

www.e-democracy.md

(Association for Participatory Democracy
ADEPT)

George Meniuc St. 3
MD-2009, Chisinau
Moldova

Tel: (373 22) 733 255,

(373 22) 731 477

Faks: (373 22) 731 477

e-mail: adept@e-democracy.md

Moldova Euroopa Liikumine

www.miscarea-europeana.md

(European Movement in Moldova)

Kogalniceanu str, nr. 23/18
MD-2012 Chisinau

Moldova

Tel: (373 22) 21 12 56

Faks: (373 22) 27 09 05

E-post: miscarea_europeana@yahoo.fr

Casa Europei

www.casauropei.cfem.md

(House of Europe)

str. M. Kogalniceanu, 23,
MD-2001 Chisinau, Moldova
Tel./faks: (373 2) 27 09 05

E-mail: casauropei@mail.md

Euroopa Uuringute Instituut (ISEM)

www.cfem.md

(Institute of European Studies)

Kogalniceanu nr. 23/18
MD-2012 Chisinau, Moldova

Tel: (373) 22 211 256

E-post: cfemoldavia@hotmail.com

CAPTES

www.ong.md

(National Center of Information, Education
and Social Analyses)

Puskin 22, Chisinau, Moldova

Tel/Faks: (373) 22 203 500

(373) 20 203 501

E-post: captres@mail.md,

rgorincioi@ong.md

Ukraina

Pindala:	603,700 km ²
Rahvaarv:	47,732 milj (hinnangulised andmed, juuli 2004)
Pealinn:	Kiiev
Riigikeel:	ukraina, vene
Valuuta:	Ukraina grivna (UAH)
Peamised rahvusgrupid:	ukrainlased 77.8%, venelased 17.3%, jt (2001. a. andmed)
Naaberriigid:	Valgevene, Ungari, Moldova, Poola, Rumeenia, Venemaa, Slovakkia

Kasulik info Ukraina kohta

Info Ukraina kohta
www.ukraine.org
www.ukrtravel.com

Info parlamendi kohta
www.rada.gov.ua

Info valitsuse kohta
www.kmu.gov.ua

Info presidendi kohta
www.president.gov.ua

Ukraina ja Euroopa Liit

www.ukraine-eu.mfa.gov.ua

Euroopa Komisjoni esindus Ukrainas

www.delukr.cec.eu.int
(Ukraina, Valgevene, Moldova ühisesindus)
10 Kruhlo-Universytetska St.
01024 Kiiev
Ukraina
Tel: +380 (44) 462 00 10
Faks : +380 (44) 230 23 90
E-post: delegation-ukraine@cec.eu.int

TACIC esindus Ukrainas

4-B Kruhlo-Universytetska St.
01024 Kyiv
Tel: (380) 44 462 00 10
Faks : (380) 44 230 23 90

Välissuhted ja konsulaarinfo

Ukraina Välisministeerium

www.mfa.gov.ua
Konsulaarinfo
Pl Mihailivska 1
01018, Kiiev 018
Tel: (044) 238 15 15, (044) 238 15 88
Faks: (044) 253 11 24, (044) 253 94 93
E-post: cons@mfa.gov.ua

Kodanikeühendused Ukrainas

Ukraina MTÜde kataloog

www.civicua.org

GURT

www.gurt.org.ua

GURT Resource Center for NGO

Development

Postiaadress: PO Box 126, Kyiv 01025,
Ukraine

Kontor: Popudrenka Str. 52, suit 902,

Kyiv

Tel/faks: (380 44) 554 1052, 551 6339

E-post: info@gurt.org.ua

Karpaatia Fond – Ukraina

88008 Uzghorod, Narodna Sq. 5, ruum 42

Ukraine

Tel: (380) 3122 36247

Faks: (380) 3122 34129

E-post: fil@ilko.uzhgorod.ua

Rahvusvaheline Poliitikauringute

Keskus

www.icps.kiev.ua

International Centre for Policy Studies

Vul. Pymonenka 13A

Kyiv 04050

Ukraine

Tel: (380-44) 236-4477, 236-4377, 236-4568

E-post: office@icps.kiev.ua

Ukraina Euroopa Liikumine

Vul. Yaltynska, 5-B

Kyiv 02099, Ukraine

Tel: (380) 44 45 66 952

Fax: (380) 44 4564223

E-post: euromovement@ukr.net

Info riikide näitajate kohta pärineb järgmisest allikast:

CIA The World factbook

www.cia.gov/cia/publications/factbook/

Summary – Eastgate programme

European Movement in Estonia/Eurodesk and Peipsi Center for Transboundary Cooperation have initiated a programme Eastgate. Aim of the programme is to support cross-border and development cooperation actions between Estonian, Russian, Moldavian, Ukrainian and Belarussian NGOs.

Eastgate is foremost an information network for Estonian, Russian, Moldavian, Ukrainian and Belarussian NGO's providing information both about development of civil society and society in general in respective countries. Initiators of the network are open to suggestions and contacts regarding new themes the network could cover in order to provide more interesting information and better supporting services to network members. In addition, the network initiates independent thematic projects.

In 2004 the network is paying special attention to two topics whereas more in-depth information and actions will be available:

- 1) Research and Development cooperation
- 2) Youth cooperation

Eastgate activities in 2004

1. 8.–14. august 2004 international summer school in Värskas, South-Estonia *“Cross-border cooperation in the new EU external border regions”*
2. 19. november 2004 conference on wider Europe *“European Neighbourhood Policy: a New Wall or a Bridge?”*
3. 15.–21. november 2004 training on cross border cooperation for youth workers from Estonia, Latvia, Slovenia, Russia, Moldova, Ukraine and Belarus. Additionally a training about research and development will take place for NGOs from Estonia, Russia, Moldova, Ukraine and Belarus.
4. Wider research on EU enlargement and New Neighbourhood Policy *“The role of civil society in the EU's Eastern relations”*

5. Brochure about cross border cooperation and other related issues
6. Eastgate network e- mail list, e-newsletter and website

Information on Eastgate programme:

Aivar Roop

project manager

Eesti Euroopa Liikumine

www.euroopaliikumine.ee

e-mail: aivar@euroopaliikumine.ee

phone: (372) 6 419 678

Margit Säre

project manager

Peipsi Koostöö Keskus

www.ctc.ee

e-mail: margit@ctc.ee

phone: (372) 7 302 302

Eesti Euroopa Liikumine
UHINEVA EUROOPA NIMEL

Piiriülese koostöö käsiraamat on
Eesti Euroopa Liikumise ja
Peipsi Koostöö Keskuse ühisprojekt

Eesti Euroopa Liikumine

Estonia pst. 5A
10143 Tallinn, Eesti
Tel: (372) 6 419 678
Faks: (372) 6 306 616
info@euroopaliikumine.ee
www.euroopaliikumine.ee

Peipsi Koostöö Keskus

Aleksandri 9
51004 Tartu, Eesti
Tel: (372) 7 302 302
Faks: (372) 7 302 301
tartu@ctc.ee
www.ctc.wv

Toimetaja:

Pille-Mai Helemäe

Kaasautorid:

Marianne Mikko, Aivar Roop,
Marika Tamm, Karmo Tüür

Korrektuur:

Andri Maimets

Tõlge:

Avatar

Tehniline teostus:

VELVET

**Selle trükise väljaandmist toetavad
Eesti Välisministeerium ja Euroopa Liit**

Euroopa Liidu Infokeskus
Roosikrantsi 17
10119 Tallinn, Eesti
www.euroopaliit.ee

